

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

5 tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:
Enostolpna petlinna vrsta
malih oglaš po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo: neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravišča 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

»Papini eksponenti«.

Belgrad, 20. oktobra.

Pod vplivom slovenskih nasprotnih listov je začelo tudi belgrajsko časopisje pisati o nekem gibanju, ki izhaja iz duhovniških vrst proti SLS. Z neprikritim veseljem oznanja, da je to gibanje izredno resno in izziva krizo, »ki jo sedaj preživlja grupa papeževih eksponentov v naši državi.« (Večerno Vreme). Vsi vemo, da je res najiskrenejša želja vladinih strank in tudi gotovo širokih krogov srbske javnosti, da bi se mogočna stavba, ki jo predstavlja SLS v slovenskem javnem življenju, v temeljih zazibala in čim prej zrušila. To je srčna želja vseh onih, ki hočejo v tej državi imeti pristo pot za pohod velikosrbske države zamisli. Nič manj ne žele tega vsi oni, ki jim je napoti svoboden razmah katoliške misli na vseh poljih javnega življenja. V SLS vidijo resno nasprotnico teh svojih tendenc in zato jo tudi skušajo povsod pobijati in slabiti. Dokler stoji SLS neokrnjena in neomajana, se jim zdi nevarna, ker je koncentracijska točka za vse, ki hočejo pravično ureditev države. Dokler je SLS neomajana in trdna v Sloveniji, je trdna opora za vsa narodna gibanja po drugih delih države, ki teže za tem, da bi se katoličani tudi tam politično organizirali na enakih načelih, kakor SLS. In to jim seveda ne more biti po volji.

Radikalni stranki se je zaenkrat posrečilo, da je popolnoma zadominirala v državi. Nočemo danes razmišljati o tem, kako je do tega prišlo. Konstatirati hočemo le dejstvo, da je ta njen položaj uzurpatoričen, nepridoben in nasilen. V svoji politiki je imela dosedaj srečo. Posrečilo se ji je razbiti močno opozicijsko fronto. Radičev stranko ima popolnoma v svojih rokah. Izročena ji je na milost in nemilost. Na potek vladnih poslov nima pravzaprav nobenega vpliva. Radikalni sklepa-jo, Radičevci morajo pa pristajati na te sklepe, če se hočejo obdržati na vladi. In Radičevcem ne preostaja nič drugega, kakor da pogumno vztrajajo, če jih tudi brcajo in ponižujejo dan za dnem. Radičev minister Krajač se je z vso energijo zavzel, da reši demokratsko Hrvat-sko-slavonsko gospod. društvo konkurza in pridobi večino za tiho likvidacijo. Vlada skle-ne konkurz društva in Radičevci morajo to mirno požreti. Tako se godi s takozvano Ra-dičevo »demokracijo«. Glede nekaterih dru-gih klubov imajo radikalni dovolj »državni-ških« potez v rezervi, ki bodo po njihovem mnenju dovolj jake in uspešne, da jim ne bo-do mogli ne v skupščini ne izven skupščine delati prevelikih težav. Le parlamentarni klub SLS ni dovzeten za te vrste radikalnih medi-cin. Zato mislijo, da morajo proti SLS upo-rabiti druge leke, da spravijo tudi to nevar-nost za velikosrbsko državno misel kakor tudi za cesaropastično državno idejo s pota.

Kako nameravajo krotiti SLS? S parla-mentarnim klubom SLS ne gre: ne morejo ga ne razbiti in ne upogniti. Tako je bilo dosedaj, tako bo tudi za naprej. Poskusiti hočejo, če se da SLS zadati odločilen udarec na rodni tleh, v Sloveniji. Tam bi želeli, da se zazibi-ljejo njene vrste in se razkrope njeni pristaši. Na parlamentarnih tleh ne morejo razbiti SLS, udarec naj velja organizacijam SLS, da dose-žejo svoj cilj. Zato s takim veseljem poročajo o neki deputaciji dveh duhovnikov, ki je bila pri radikalih, pišejo vzneseno o nečem gi-banju drobca duhovnikov proti SLS. Za radi-kalno javnost je SLS najnernejša internacionala, v kateri imajo popovi prvo in zadnjo besedo. In ti popovi so pravi, pristni »eksponenti pa-pine«. Oni seveda, ki bi poskušali dvigniti ro-ko proti mogočni organizaciji slovenskega ljudstva, ti pa niso več »papine slugae«, kakor pišejo drugi listi, ampak pravi nacionalni ljudje, ki služijo nacionalni državi. Ali ne gledajo ti belgrajski ljudje prav dobro in adekvatno na celi problem? Ali ne označu-jejo prav primerno bistvo stvari, samo da svoje nazore drapirajo zelo neumestno s svojo običajno frazeologijo? Ali jim ni vsak drag in ljub kakor hitro se spreobrne k njihovi ideo-logiji in hoče služiti njihovim političnim in cerkvenopolitičnim ciljem z dušo in telesom? Ali jim ni vsak »papin sluga« in njegov eks-ponent — in to je za pravega, pristnega pra-voslavnega cesaropapista najstrašnejše na-svetu — kdor se bori v politiki in na vsem blnem polju javnega življenja za polne pra-vice katolicizma in Cerkev? Ali jim ni vsakdo

»klerikalec« in hlapec izvrednotnih ciljev, če zahteva, da mora biti šolstvo v skladu s katoliškim načeli? Kdor je pa toliko napredo-val, da radovoljno in brezvestno popušta in dopušta, da naj odločajo v vsem zakonodav-stvu in vsem javnem življenju s popolnim li-beralizmom in če že ne z brezverskim, pa vsaj indiferentnim svobodomiselnostvom prepojene politične stranke, no, tisti je pa modern, na-cijonalen, državotvoren človek. Tak mož ni ne hlapec Rima, ne klerikalec, to je res, pa po našem mnenju tudi ne katoliški človek.

Največje upe stavijo, kakor razvidno iz belgrajskega in tudi domačega časopisja, na popove, ki niso eksponenti Rima. In če je to največji njihov up, kakšne uspehe morejo pri-čakovati v Sloveniji? Ali se sedaj bliža konec SLS? Če je res to edini in glavni vir upanja za razpad SLS, potem smemo prav z mirno vestjo reči, da je tudi ta njihova tolažba prazna in ničeva. Slovenska duhovščina ima trdo šo-lo za seboj. Stala je v neizprosnih bojih za krščansko kulturo med Slovenci. Dobro pozna politične in kulturne nasprotnike, njihove cilje in njihove metode. Jasen vpogled ima tudi v politične in verskokulturne prilike v naši dr-žavi. Zato tudi dobro ve, kje je njeno mesto, v tem velikem boju, ki se bije v našem jav-nem življenju na celi črti. Morda je ta ali oni pod težo razmer ali pod kakimi drugimi vpli-vi omahnil, a radikalni naj vedo, da bodo vsi drugi tem trdnješi in vztrajnejši držali. Vsi ti se dobro zavedajo, da so vse sedanje orga-nizacije, gospodarske, politične in prosvetne sad več kot tridesetletnega najnapornejšega in najvztrajnejšega dela prav v prvi vrsti slo-venske duhovščine. In to delo so katoliški la-jiki in duhovniki vršili po sklepih in navodilih katoliških shodov. Zato so tudi te organizacije — vse prav do zadnje — punčica katoliškega slovenskega ljudstva, ki jih ne bo zapustilo nikdar in jih bo branilo do skrajnosti. In v tem ni nobenega dvoma, da duhovniki ne bodo med zadnjimi v obrambi in delu za te organizacije. Ako kdo misli, da bi se dalo du-hovščino popolnoma eliminirati iz političnega življenja, ako se izvede popolna ločitev Cer-kve od države, se jako moti. V nobenem slu-čaju slovenska duhovščina ne bo zapustila slovenskega ljudstva v njegovih velikih bojih.

Zadeve ljubljanske univerze.

Rektor Pitamie v Jugoslav. klubu.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) V Jugoslovanskem klubu se je oglašil rektor ljubljanske univer-ze Leonid Pitamie, da člane Jugoslav. kluba naprosi, naj podpirajo želje ljubljanske uni-verze.

Poslanec Pušenjak za obrtno-nadaljevalne šole.

Poslanec Pušenjak je vložil vprašanje na ministra za trgovino dr. Krajača, v katerem zahteva, da se v dvanajstih letih za decem-ber-marec, kakor tudi v proračunu za 1926-27 po-viša o krediti za obrtno-nadaljevalno šolstvo v Sloveniji. Kredit 200.000 Din za vso Slo-venijo je nezadosten, za Srbijo in Črno goro pa je določen kredit 6 milijonov Din, za Voj-vodino 835.000 Din, dasiravno ni obrtno-na-ljevalno šolstvo tam tako razvito, kakor v Sloveniji. Zahteva se kredit 600.000 Din za kritje vzdrževalnih stroškov v mesecih de-cember-marec, za kritje neravnanih hono-rarjev in za vzdrževanje v oktobru in novem-bru. V novem proračunu se zahteva kredit 200.000 Din. Zvišanje kredita je posebno po-trebno, ker od mesca do mesca narašča šte-vilo obrtno-nadaljevalnih šol. Lani je bilo 74 obrtno-nadaljevalnih šol, letos jih je okrog 90.

Olajšave za prevoz semenskega krompirja.

Poslanec Brodar je urgiral pri promet-nem ministru radi brezplačnega prevoza semenskega krompirja iz Štajerske na Go-renjsko, kjer se je krompir izrodil in ne daje obilnega pridelka več, kakor svoj čas. Mini-ster je poslancu obljubil, da je pripravljen tej želji ugoditi, in prosi, naj zadruga v tem smislu vložijo prošnje na ministrstvo, katere bo rešilo v par dneh, in tako bo mogoče krom-pir začasa nabaviti.

Blejski sestanek ministrov Beneša in Ninčiča.

POPOLNO SOGLASJE. — POZDRAV ROMUSKEMU MINISTRU DUCI.

Ljubljana, 21. 10. Davi je prispel na Rakek češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš z go. soprogo, profesor. Krčmarem in načelnikom kabineta Babko. Tam sta ministra sprejela poslanik g. Šeba in načelnik kabineta dr. Vuk-čević. Ob pol sedmih so s posebnim vlakom prispeli v Ljubljano, od tu pa so se odpeljali na Bled.

Bled, 21. 10. (Izv.) Davi ob 8. je sem pri-spel češkoslovaški minister dr. Beneš. Sestaj se je z našim zunanjim ministrom dr. Ninčič-em. Oba ministra sta se na sprehodu nad eno uro razgovarjala o rezultatih konference v Locarnu. Nato sta se ministra vozila pol ure po jezeru. Ob polenajstih sta se v avtomo-bilih odpeljala proti Ljubljani, kamor sta do-spela ob poldvanajstih.

Ljubljana, 21. 10. O sestanku češkoslova-(škega in jugoslovanskega zunanjega ministra je bilo izdano sledeče uradno poročilo:

»G. dr. Ninčič je porabil priliko vrnitve g. dr. Beneša v Prago skoz ozemlje kraljevine SHS in se z njim sestal na Bledu.

G. dr. Beneš je g. dr. Ninčiča podrobno obvestil o poteku in rezultatu konference v Locarnu.

Pri presoji novega položaja sta oba mini-stra izrazila popolno soglasje v pogledih, o čem-er sta istočasno obvestila ministra Ducor.

Bled, 21. 10. (Izv.) S konference obeh zu-nanjih ministrov je bila poslana brzopjavka mi-nistrskemu predsedniku Pašiću in romunskemu zunanjemu ministru Duci. Brzopjav, ki je bil poslan Duci, se glasi:

»Porabila sva priliko, ki se nama je nu-dila z vrnitvijo Beneša preko ozemlja kralje-vine SHS in sva se sestala na Bledu. S tega se-stanka Vam pošiljava najpristronejšje pozdrave. Obenem izražava največje obžalovanje, da niste Vi z nama. Veseliva se pri misli na naš skorajšnji sestanek, za katerega predlagava, da se pospeši. Beneš, Ninčič.«

Ljubljana, 21. 10. Ob poldvanajstih sta z avtomobilom prispela sem zunanja ministra dr. Beneš in dr. Ninčič. Drugi junji spremlje-valci so se vrnili z Bleda z vlakom.

Oba ministra so na kolodvoru pozdravili veliki župan Baltič, generalni konzul CSR

Politični položaj v Belgradu.

NAJRAZLIČNEJŠI KOMENTARJI IN KOMBINACIJE. — RAZMERJE MED VLADNIMA STRANKAMA ZELO NAPETO. — RADIČ NAPADA LASTNO VLADO. — KONFERENCE DAVIDOVIČ-KOROŠEC-SPAHO.

Belgrad, 21. 10. (Izv.) Način, kako je bilo otvorenje sedanje skupščinsko zasedanje, je še vedno predmet živahnih razprav v vseh krogih. Nobenega dvoma ni, da je bila na-mera, da se sedanje zasedanje otvori s kra-ljevo poslanico parlamentu, resno. V ta na-men so bile izvršene vse tehnične priprave. Zato je jasno, da so morali biti tehni vzroki, da do te spomenice ni prišlo.

O tej stvari krožijo najrazličnejši kome-tarji. Veliko vlogo pripisujejo v tem oziru mi-nistrskemu predsedniku Pašiću. Dejstvo je, da je v vladnih strankah zadnje dni zelo napeto razmerje, ne samo radi nekaterih zadev, ki se nahajajo na dnevnem redu, marveč radi splošnih tendenc notranje politike.

Politični krogi gledajo na to napetost za-enkrat še precej optimistično. Smatrajo, da se bodo nesoglasja med vladnima strankama poravnala, ker je jasno, da si radičevci ne bodo upali postaviti nobenih ultimativ. Zanje ni no-benega drugega izhoda, kakor da ostanejo v vladi tako dolgo, dokler jih Pašić sam ne vrže iz nje.

Veliko pozornost in obenem veliko ne-voljo je vzbudil St. Radičev članek v »Demu«, kjer sedanje vlado, v kateri sedijo štirje nje-govi ministri, napada na sličen način, kakor je preje napadal vse druge vlade, in se o njej izraža zelo nelaskavo, češ, da vodi go-spodarsko politiko in namiguje na korupcijo.

Otokar Beneš in ing. Schneller, kot zastopnik ravnateljstva državnih železnic.

Z popoldanskim brzovlakom je dr. Beneš s svojim spremstvom odpotoval preko Mari-bora v Prago. Do Maribora sta ga spremljala poslanik Šeba in načelnik kabineta dr. Vuk-čević.

Zunanji minister dr. Ninčič se je po od-hodu ministra dr. Beneša odpeljal v Zagreb z avtomobilom, od tam pa bo nadaljeval pot z brzovlakom.

Veliko važnost tega blejskega sestanka smo že včeraj povdarili. Na konferenci v Lo-carnu naša država ni bila zastopana, ker ne meji neposredno na Nemčijo. Zaradi tega pa potek in izid konference za našo državo ni brez važnosti in pomena. V mali antanti zdru-žene države so vezane po medsebojnih po-godbah in nam ne more biti vseeno, kaj je v Locarnu podpisal dr. Beneš. Tako je umljivo, da dr. Beneš poroča dr. Ninčiču o stvarnih re-zultatih konference, ne samo kolikor se tičejo Čehoslovaške in velikih držav, ampak tudi o tem, koliko je posredno vsled sklenjenih po-godb prizadeta tudi naša država.

Druga velevažna točka je razmerje Male antante do Rusije. Za enkrat ni znano, kako se bo Nemčija potegnila iz zagate, da se konč-noveljavno odloči ali za Rusijo ali pa za An-glijo in njene načrte proti Rusiji. To vpraša-nje pa je tudi za kraljevino SHS velevažno, posebej še za nas Slovence.

Na konferenci v Locarnu se niso dotaknili vprašanja varnosti mej med Italijo in Nem-čijo, še manj pa vprašanja varnosti mej med Italijo in našo državo. Tega vprašanja tudi ni nihče načel. Iz tega bi se dalo sklepati, da smatrajo velesile to vprašanje ali za večno odločeno in določeno, ali pa ostane končna ureditev meje med Italijo in Jugoslavijo še vedno odprto vprašanje. To pa je zadeva, ki interesira ne samo nas, ampak tudi Češko. Ako sta hotela, sta si imela oba vnanja mini-stra povedati dovolj. In če sta se, kakor zatr-juje uradni komunikaj, našla v vsem v po-polnem soglasju, je to le dobro.

Gotovo je, da bodo radi tega radikalni mi-nistri protestirali.

Belgrad, 21. 10. (Izv.) Danes so se sestali Ljuba Davidović, dr. Korošec in dr. Spaho na posvetovalno o trenutnem političnem položaju. Razmerje med obema vladnima strankama ni zelo prijazno, ker se Pašić na vse načine brani, da bi v vlado stopil tudi načelnik HSS Stjepan Radič in ker radikalni nočejo sanirati H. s. g. društva. Četudi je društvo demokrat-sko, vendar vse hrvatske stranke in vsi za-drugarji stoje na stališču, da je treba Hrvat-sko zadržugarstvo rešiti vsake večje škode.

Nekateri radikalni pa so izrazili nasprotni-ki zadržugarstva, kar so že pokazali pri za-konu o kmetijskih kreditih. Nočejo gospodar-ske esamosvojitve kmetijskega ljudstva, ampak hočejo s pomočjo bank zagospodovati nad njim.

Pašić se informira o razpoloženju voliv-cev. Zato mislijo nekateri, da hoče zopet kma-lu na volitve, pri katerih upa dobiti za radi-kalno stranko absolutno večino mandatov. Temu pa se upirajo zelo vplivni krogi iz dr-žavnih razlogov, ker bi radikalna vlada, ki ki obenem ostala vendarle samo srbska, od-bila avtonomistično večino Hrvatov in Slo-vencev.

Iz taktičnih razlogov bodo demokratski, jugoslovanski in muslimanski klub postavili za volitve članov fin. odbora na jutrišnji seji vsak svojo listo.

Narodna skupščina.

Belgrad, 21. oktobra. (Izv.) Seja narodne skupščine, ki je bila snoči nenedelna sklicana za danes ob 5 popoldne, je bila prav kratka. Podpredsednik Nikola Subotić je ob pol še-

stih otvoril sejo. Najprej je odgovoril na vprašanje, zakaj je sejo sklical na tak način, ker je včeraj po zaključitvi seje izjavil, da bo pri-hodnjo sklical pismenim potom. Pismenim

potom bi moral poslance vsaj osem dni pred sestankom skupščine obvestiti o seji. Dr. N. Subotić je odgovoril, da se je ravnal po poslovniku.

Nato je dal podpredsednik dr. Subotić besedo ministrskemu predsedniku Pašiču, ki je prečital ukaz o otvoritvi novega zasedanja narodne skupščine. S tem je letošnje zasedanje narodne skupščine otvorjeno.

Nato se je določil dnevni red prihodnje seje. Sprejet je bil predsednikov predlog, da bo na jutrišnji dopoldanski seji kot prva točka volitev članov finančnega odbora, druga točka: razprava o invalidskem zakonu.

Med skupščinsko sejo je bil invalidski zakon razdeljen med poslance.

Iz Jugoslovanskega kluba.

KANDIDATI ZA FIN. ODBOR IN GOVORNIKI ZA DEBATO O INVALIDSKEM ZAKONU

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Jugoslovanski klub je na današnji seji določil kandidata za fin. odbor in sicer poslanca Pušenjaka in dr. Kulovca, kot namestnika Ivana Vesenjaka in Karla Skulja. Za razpravo o invalidskem zakonu je določen kot glavni govornik Franc

Kremžar, za podrobno debato pa Andrej Gosar, Dušan Sernec, Jakob Hodžar, Frane Žebot in I. Strein, v kolikor bo vsled nujnega postopanja v razpravi to sploh mogoče. Nadalje je klub na seji razpravljal o gospodarskih razmerah v Sloveniji.

Dr. Korošec in dr. Spaho v hrv. federalističnem klubu.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Dr. Korošec in dr. Spaho sta obiskala Hrvatski narodni federalistični klub. Z navzočimi člani kluba sta se dolgo časa razgovarjala o političnem položaju v državi in na Hrvatskem. Razgovori se bodo nadaljevali.

Seja glavnega odbora demokratske stranke.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Širši glavni odbor Demokratske stranke bo imel 27. oktobra svojo sejo v prostorih novootvorenega kluba Demokratske stranke na Terazijah št. 40. Na to sejo so povabljeni predsedniki okrožnih odborov iz notranjosti.

Poslanec Žebot za podpore po toči poškodovanim.

Posl. Žebot je intervirnil pri kmetijskem ministru radi podpor za poškodovane po toči 3 milijonov, ki jih je sklenila narodna skupščina meseca junija. Od 3 milijonov dinarjev so v ministrstvu priznali Sloveniji 410 tisoč dinarjev. Za najhujše prizadete občine v mariborski oblasti je določenih 160.000, za ljubljansko oblast 150.000 Din. Podpora je določena za nakup semen in živil revnim prebivalcem. Za dodelitev teh kreditov po prizadetih okrajih se bodo sestavile pri velikem županstvu posebne komisije, iz velikega župana, okrajnih glavarjev in oblastnih kmetijskih referentov. Po okrajih so določene komisije, v katerih bodo okrajni glavar, okrajni ekonom in dva člana okrajnega odbora.

Konflikt med Bolgarijo in Grčijo?

Belgrad, 21. okt. (Izv.) V zunanjem ministru so se danes vršila posvetovanja glede na vesti, ki prihajajo z bolgarsko-grške meje. Poroča se, da je prišlo med Bolgarijo in Grčijo do konflikta. Nekatere vesti vedo celo poročati, da so radi tega konflikta grške čete v Petrinjskem okrožju prestopile mejo. Nadalje se poroča, da je grški zunanji minister Rendis odstopil.

Sijajen sprejem Chamberlaina v Londonu.

PRIJATELJSTVO Z NEMČIJO.

London, 21. okt. (Izv.) Chamberlaina so v Londonu ob njihovem prihodu sijajno sprejeli. Na kolodvoru ga je pričakovala celokupna vlada z Baldwinom na čelu. Po raznih po-

Spomini na Koroško.

(Konec.)

Ubral sem jo dalje proti Rožni dolini. Kaj mikavno je potovanje po nebeško lepem kraju. Po beli cesti stopaš ob senčnatih gozdovih, ob zelenih travnikih, ob vaseh, na desno in levo pa zeleni hribočki z belimi hrami in številnimi cerkvicami, na južni strani pa dvigajo proti nebu strme gore svoje sive glave.

Sv. Jakob v Rožni dolini — to je cilj mojega potovanja. Bodi srčno pozdravljena, ljubka cerkvice na skali — koliko sto let že gledaš po prijazni dolini, koliko veš povedati o Turkih, o Miklovi Zali!

Posebna slavnost se obhaja danes na dan Sv. Ane.

Profesor Ivan Hutter slavi danes tukaj zlato mašo. Lepa, redka slavnost, ki je ne pomeni kronika šentjakobske župnije. Tega dne se ne veseli samo cela župnija, ampak cel Rož.

Koliko zaslug si je stekel blagi svečenik za toplani koroški slovenski narod! Osemtrideset let je poučeval dijake na realki v veronauku, poleg tega tudi v slovenščini. Poln ljubezni do mladine jim ni bil samo učitelj, ampak prijatelj, oče. Njegovo geslo je bilo vcepiti mladim srcem tisti idealizem, ki je tako potreben mladim neizkušanim ljudem, da jih vzdržuje nad površino gole realnosti, da ne utonejo v razburkanih valovih življenja.

Koliko let je bil odbornik Mohorjeve družbe, koliko je imel truda, da zanese med širšo maso slovenskega ljudstva same prave

prosvete in utrdi ljubezen do slovenskega jezika.

Usoda je hotela, da je našel po mnogem preganjanju v zadnjih letih od strani Nemcev v St. Jakobu pri šolskih sestrah svoje mirno zavetje.

Solnce je pošiljalo svoje ogrevajoče žarke na zlato krono slavljenca, ko je stopal v krogu sobratov, sorodnikov in mnogobrojne množice proti župnijski cerkvi na visokem hribu. Topiči pokajo, da odmeva gor do vrha Karavank, požarna bramba s slovenskim poveljstvom izkaže slavljenca čast. Kaj lepo je slavnostni pridigar, župnik Štefan Bayer iz Logavasi, izvedel besede psalmista: »Spominjam se preteklih dni, a mislim na večne čase.«

Bil je glavlji prizor, ko je stopil zlatomašnik pred oltar in zapel: Gloria in excelsis Deo. Petdeset let je minulo, kar jo je zapel prvičkrat v krogu svojih domačinov. Ostalo jih je od teh le malo.

Po slavnostni maši je bil obhod okoli cerkve — pranganje, bilo je žegnanje farne cerkve.

Iz daljnih Slovenskih gor je prišel nekdanji prvboritelj in vodja koroških Slovencev prošt Gregor Einspieler. Nosil je pri pranganju Najsvetejše.

Kako častljivo je bilo gledati sivolasega narodnjaka. Koliko spominov se mu je pač vzbujalo ta dan. Mlad in vesele narave je bil tukaj od leta 1878—1879 kaplan oziroma provizor. Tukaj ga je učil župnik Treiber peti svojo skladbo, svojo večno lepo pesem: »Gor za gmajnico, tam čez izaro.«

Mimogrede naj omenim, da je to izvirnik

VELIKA EKSPLOZIJA.

Hanover, 21. (Izv.) V oddelku za črni smodnik tovarne Bemlitch Weidrode, Hannover, so vsled eksplozije zletele v zrak štiri delavnice in 3 skladišča. Dve osebi sta ubiti, ena žena, dva otroka in tri druge osebe so težko ranjene.

Vojni dolgovi Italije.

V Rimu se pripravlja na odhod italijanska delegacija, ki ima v Washingtonu voditi pogajanja zaradi odplačevanja dolgov Ameriki. Delegacija je sestavljena sledeče: finančni minister Volpi, predsednik; drž. podtajnik Grandi, poslanik v Washingtonu De Martino, poslanik Bonin-Longare in cela vrsta strokovnjakov. Delegacija razpolaga z obširnimi, izčrpni podatki o gospodarskem in finančnem položaju Italije. Njena naloga je, da doseže v Washingtonu čim ugodnejše pogoje za odplačevanje dolgov in njen tolstvarni uspeh je največjega pomena za Italijo. Zato jo spremljajo na pot skrbi in najboljše želje vseh Italijanov brez razlike. Celo fašizem se je topot uklonil in fašistovski svet je sprejel celo vrsto sklepov, ki kažejo voljo do normalizacije in ki naj bi med Američani razpršili dvome in nezadovoljnost s sedanjim italijanskim režimom.

Delegacija odpotuje dne 22. t. m. preko Neaplja.

Slovensko vprašanje.

Zagrebske »Slobodne Novine«, glasilo narodnih socialistov, ki jih urejuje dr. Ivo Politeo, prinašajo v svoji zadnji številki uvodnik o »Slovenskem vprašanju«. Izvajanja utegnejo zaleči tudi pri nas, zato jih podajamo tu vsaj v glavnem. — »S. N.« pišejo: »Slovenci imajo popolnoma prav, da so nezadovoljni z najnovejšo rešitvijo hrvatskega vprašanja in da naglašajo obstoj slovenskega vprašanja. Toda Slovenci so na napačnem potu, če mislijo, da bi se slovensko vprašanje rešilo s tem, da bi kdo od njih vstopil v sedanjo vlado. Kajti naj stopi danes v vlado kdorkoli izmed njih, se bo moral podvreči istim pogojem, katerim se je pokorno podvrgel g. Stjepan Radić. Slovenci morejo iti v današnjo vlado samo tedaj, ako brez rezerve priznajo vidovdansko ustavo in hočejo nadaljevati tisto politiko, ki so jo začeli izvajati radikalni najprej v družbi s sam. demokrati, sedaj jo pa izvajajo v družbi z radićevci. Biti pa si moramo popolnoma na jasnem, da brez izpremembe te politike ni izpremembe v današnjih slabih razmerah, ki vladajo po vseh krajih naše države. In kakor je samo prazno varanje Hrvatov, če jim Radić zatrjuje, da se bo vse izpremenilo v njihovo korist zato, ker je on sklenil tzv. sporazum in vstopil v vlado, tako bi bilo le varanje, če bi kaka slovenska stranka na podoben način tolmačila Slovencem svoj morebitni vstop v vlado. — Slovenecem se danes godi slabo. Kot praktične ljudi in štedljivce jih v najnovejšem času razburja način, kako se pri njih izterjujejo davki. Toda naj ne mislijo, da se nam godi boljše; naj ne mislijo, da je udeležba Hrvatov na vladi bistveno zboljšala razmere na Hrvatskem in neudeležba Slovencev bistveno poslabšala razmere v Sloveniji. Centralistična ureditev je ostala ista, politika je ostala ista in učinki te politike morajo biti v vsakem kraju in pod vsako vlado enaki.«

Dalje pišejo »S. N.«: »Največ formalne legitimacije, da vstopi v vlado, bi imel danes med Slovenci dr. Korošec. Toda če bi danes s svojimi 21 poslanci vstopil v vladno koalicijo, bi vsekakor v vladi predstavljal Slovence, toda Slovence ne bi koristil. Ne zato, ker ne bi hotel, marveč zato ker pri tej ureditvi in pri tej politiki — kateri bi se moral

podvreči — ne bi mogel koristiti. Kaka druga stranka pa ne bi mogla — vsaj s pravičnega demokratičnega stališča ne — predstavljati v vladi Slovencev, ker so vse druge stranke v veliki manjšini. Ako bi pa katera vstopila v vlado, bi bilo to samo zato, da se nekako markira sodelovanje Slovencev v vladi in da se omogoči današnji vladi, da more vsaj s formalne strani reči, da ne predstavlja samo Srbov in Hrvatov, marveč tudi Slovence odnosedno da je to vlada sporazuma vseh treh plemen.«

Končno se peča člankar s stališčem socialističnih strank Jugoslavije nasproti vladi in opoziciji in prihaja do zaključka, da je opozicija po svoji iskreni proticentralistični politiki, po svoji dobri volji, da uveljavi vsaj plemensko enakopravnost in pravičnost, tem strankam mnogo bližja nego vladne stranke. Zato socialistom ne more biti vseeno, ali bo opozicija vztrajala v svoji opozicijski ali pa se bo dal kak del premočiti od prevare, da biti v vladi znači isto, kar narodu koristiti. To bi opozicijo oslabilo in oddaljilo stvarno, temeljito izpremembo razmer v državi.

K tem izvajanjem »Slobodnih Novin« nimamo ničesar pripomniti. Zadata so v črno. In pritrditi jim mora vsak pameten človek, ki zna količjak presojati današnje razmere v naši državi.

Beleške.

Afera Hrv. slav. gosp. društva. V finančnem zboru je posl. Pušenjak ugotovil: Da stat se na zadnjih dveh sejah fin. odbora Radićev minister dr. Krajač in Pavle Radić z vso vmo zavzemala za sanacijo društva, se ponovno oglašila k besedi ter obravnavala vprašanja, ki pridejo v poštev. Predlagala sta da se izvoli sekcija, ki naj prouči vprašanje. Stojadinovič je predlog sprejel. Osek je namreč na podlagi izčrpnega poročila ravnatelja Narodne banke sestavil poročila, v katerem predlaga likvidacijo. Mesto, da bi fin. odbor vprašanje obravnaval, pa predlaga predsednik, da se to vprašanje odstavi z dnevnega reda. Ni se pojasnilo, zakaj ta preobrat, ko bi se morala vlada zavedati, da nosi odgovornost na svojih ramah. Kakor je minister Stojadinović izjavil, je dal dr. Žerjav samo temu društvu mnogo denarja za prehrano pasivnih krajev, dočim so morali mnogi drugi, ki so prejeli kredit za prehrano pasivnih krajev, ta kredit vrniti. Niti Bosna, niti Dalmacija nista dobili tozadevnih kreditov. Vlada se ni brigala, kako se krediti uporabljajo in ni zahtevala niti obračuna niti poročil. Ko je bil minister za socialno politiko Peleš, se je celo vprašanje sprežilo, niti takrat ni vlada nič storila, da bi se zahteval obračun o izvršeni akciji. Čuli smo, da so se stili razni predlogi za sanacijo, pa vlada se niti sedaj ni ganila. Treba je na kazensko in materialno odgovornost poklicati poleg krivev in drž. uprave, tudi vse ministre in tudi vse vladne organe, ki so odgovorni za to, da je prišlo do sedanjega polčaja.

VSE NEČISTOSTI OBRAZA

kot: lisanje, ogrce, izpuščanje, krvave žilice itd. za namerno odstranjevanje pariške emulzije »Vigaine Adeline P. 111«, edino perfektno in neškodljivo sredstvo, ki ga priporočajo mnoge zdravniške kaspacite, za umivanje polti, ki preprečuje razvoj gub in daje licu mladeniški izgled in svežost. Vsak dan pride številno priznani. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah za ceno Din 30.— za steklenico. — Glavno skladišče v: Jugoslaviji: Zagreb, Gajeva ulica 8. »

pesmi, kar je tudi v skladu s krajevno lego omenjene hišice katero opeva župnik Treiber. Besedilo: Gor čez izaro, gor čez gmajnico, je že popačeno.

Koliko je prošt Einspieler potem doživel na Koroškem, koliko deloval za svoj ljubljani slovenski narod, a nazadnje so ga Nemci oropali vsega premoženja in ga na koncu poglali kakor kakšnega potepuha čez mejo pred očmi in s pomočjo plebiscitne komisije. Pravica — kje si bila tedaj?

Danes je zopet na koroških tleh, zopet gleda mile, domače kraje, še se smehlja kakor nekdanj a ni več pravega veselja, otožnost po zgubljeni domovini mu teži srce. Drugo leto obhaja tudi on zlato mašo, a ne v domovini, tam v Sv. Jurju v Slovenskih goricah, kjer je našel svoj drugi dom — daleč od rojstnega kraja — kot begunec.

To je usoda koroškega narodnjaka — duhovnika, ki je toliko ljubil svoj rod.

Gledal sem v zbrani družbi znane obraze iz nekdanjih dni. Vzbujali smo spomine na lepe dni in bili zopet kakor nekdanj. In pevci — neutrudljivo so peli lepe narodne pesmi: »Pojdem v rute« in »Tam za gmajnico« in še mnogo drugih.

Gledali smo hišico, na katero je mislil narodni pesnik župnik Treiber; dvajsetkrat je od tega časa menjala lastnika. Ni stalnosti in tako še tudi ni ustaljena usoda koroških Slovencev; prišel bo še čas, ko bo koroški Slovenec na svoji zemlji prost okovov in bo veselo zapel:

Vidov jo bom spet mamico mojo
In prepevov ž njo: heji ha jo. —

Otožno pojó glinjski zvonovi pod visoko Macno dne 30. julija. S truda in dela gre po svoje plačilo osemdesetletni župnik Valentin Primožič. Bil je prava koroška korenina, iz St. Ilja blizu Vrbskega jezera doma. Blago srce, odprte roke, ljubezen do trpinov, to so bile njegove glavne lastnosti. Bil je po svojem obnašanju original, ki ga moraš iskati. Nekoč ga sreča berač, ki prosi za milodar. Župnik Primožič mu da srebrn goldinar. Berač gleda začudeno veliki dar in nazadnje reče: »Gospod so se bržkone zmotili, to je preveč.«

»Zakaj pa berač, če nisi potreben,« odvrne kratko župnik in gre svojo pot.

Letos je bila birma v Glinjah. Škof Hefter je slišal praviti o župnikovi originalnosti. Bil je res toliko prizorov, ki so edini svoje vrste. Župnik se je najprej jezil nad mežnarjem, ki je pač moral ravno nekaj časa pred birmo umreti, sedaj pa ima sam toliko skrbi.

Ko je došel škof in so se vršile ceremonije pri cerkvenem vходу, je vprašal župnika še vedno klečeč: »Tako; smo zdaj gotovi?«

Rahel nasmehljaj je zaigral okoli škofovih usten.

Pri škofovem obhodu se je pa lovil originalni starček z besedami: »Prevzvišeni, hvalen sem Vam za vso naklonjenost, posebno da ste bili tako milostljivi in mi niste odtrgal kar obeh ušes.«

Sedaj je legel v grob blagi mož, vsi pa posebno slovenski dijaki, katere je gmoir podpiral, mu ohranijo prijazen spomin.

Minul je lepi čas dopusta, zapustiti se moral milo nekdanjo domovino. Hitro drvi

Dnevne novice.

Zlatomašnik Simon Zupan.

Tekom enega tedna sta dozorela za nebesa dva zlatomašnika ljubljanske škofije: Verbaš Anton in duhovni svetnik Zupan Simon, bivši župnik na Ježici. Pokojni S. Zupan je bil duhovnik po volji božji, odličien cian duhovščine v ljublj. škofiji, zato je prav, če mu postavimo tudi v »Slovencu« skromen spomenik.

Ko je bil l. 1870. posvečen za mašnika, je bil tako slaboten, da je moral radi želodčne bolezni za več ko eno leto prekiniti prvo službovanje. Nato je bil nastavljen kot katehet na zunanji uršulinski šoli v škofiji Loki, kjer ga imajo še zdaj v najboljšem spominu. Iz Loke se je preselil kot župnik na Ježico. Tu je služboval okrog 30 let. Ko je že — skoraj zlatomašnik — omagal, je zaprosil za pokoj, ki ga je užival dobrih pet let. Poslednjih pet mesecev je bil deležen gostoljubne postrežbe in skrbne nege v ljubljanskem Leonišču proti neznatni odškodnini. Pešal je nekoliko vsled visoke starosti, nekoliko pa vsled osamelosti, ki ga je nenavadno potrla, ko je po 30 letnem bivanju zapustil toli priljubljeno Posavje.

Rajni svetnik Zupan — upamo, da že svetnik — je bil eden onih odličnih dušnih pastirjev, ki je do skrajne starosti žrtvoval svoje moči v prid svojim zvesto mu vdanim župnikom. Dušnopastirska verna ga je gnala, da je vsled, da si bolj rahlega zdravja, korakal z napredkom časa ter uporabljal vse, kar je moglo pospeševati versiveni in prosvetni napredek v župniji. Vso skrb je posvečal v prvi vrsti mladini, ki jo je vodil kot spreten katehet in pedagog. Bil je znan in priljubljen kot propovednik ter moder in vztrajen spovednik. Vodil je z mladeniško živahnostjo Mar. kongregacijo ter tretji red. Enako žilavost je udeleževal v skrbi za kulturni napredek svojih faranov. S čilo agilnostjo je širil in priporočal dobro časopisje; izobraževalnemu društvu in olovski organizaciji je oskrbel z nemalimi žrtvami lastno streho v prosvetnem »Domu« poleg župnišča. Skratka: Pokojni Simon je bil vzor-župnik do sive starosti, dotlej ko ga je onemoglost prisilila, da je moral spreči. Vsled izredne skrbi za blagor faranov ter vsled prirojene ljubeznivosti si je osvojil srca vseh svojih Posavcev. Nanj niso pozabili tudi potem, ko je kot upokojenec prejemal — kakor drugi duhovniki penzionisti — le borno pokojnino. Mnogo mu je bilo tudi v olajšanje, ker je imel po dobroti sedanega župnika Koširja v župnišču prostor stanovanja.

Ko je lani praznoval 80letnico rojstva, mu je došlo od vseh strani do 70 častitk in pozdravov — znamenje, kako so ga povsod čislali in spoštovali. Zdaj je odšel po plačilo. Na posteljo je bil priklenjen le kakih 10 dni, ko ga je nekoliko kap opozorila. Nato je počasi odmiral in končno zaspal v Gospodu dne 20. okt. zvečer. Izrazil je željo, da bi bil pokopan med svojimi ljubljenskimi Posavci. Truplo bo torej prepeljano jutri (v petek) v cerkev na Ježico, kjer bo ob desetih kanonik dr. Merhar opravil slovesno črno sv. mašo; nato bo pa pogreb na pokopališču pri svetem Jurju.

Requiem aeternam! — Z.

Uspeh naših umetnikov na pariški razstavi. Te dni je jury mednarodne dekorativne razstave v Parizu razdelila odlikovanja za najboljša razstavljena dela. Odlikovanj je bilo šest: velika diploma, častna diploma, zlata svinčena, srebrna svinčena, bronasta svinčena in pohvalna diploma. Dela so bila razdeljena v

37 razredov. Jugoslovanski razstavljenci so prejeli sledeča odlikovanja: najvišje odlikovanje v I. razredu (arhitektura): Ivan Meštrovič za mavzolej v Caviatu, gradbeni odsek beograjske občine za 12 skic, Kljaković, Bocić in Kovačić iz Zagreba za freske v jugoslov. paviljonu ozir. za arh. slike; zlato svinčeno Landau i V. Delić iz Sarajeva, srebrno Avgustinčič iz Zagreba; v razredu lesne industrije so prejeli: prvo nagrado Ivo Kršinić iz Zagreba za dva lesena kipa, drugo nagrado Braniš za skulpturo na portalu našega paviljona; v razredu kovinske industrije je prejel zlato svinčeno Br. Vidaković; za keramiko je prejel drugo nagrado H. Juhn iz Zagreba; za steklo sta prejela prvo nagrado Kljaković (okna v barvah) in tvrdka Marinković iz Ljubljane; za pohištvo so prejeli: splitska soba prvo nagrado, bosenska soba zlato svinčeno, slovenska soba srebrno svinčeno; med nadaljnjimi jugoslovanskimi odlikovanci sta še Bach in Bonač iz Ljubljane.

Vprašanje agrarnih direktij. Zagrebški uradni list »Narodne Novine« z dne 20. t. m. prinaša sledečo službeno objavo: Temeljem sklopa ministrskega sveta z dne 9. okt. 1925. se odlaga likvidacija agrarnih direktij v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu ter glavni poverjeništa v Skoplje za leto dni, to je do 31. oktobra 1926.; obenem se pooblašča ministar za agrarno reformo, da z dnem 1. novembra 1925 vzpostavi glavni poverjeništv v Splitu in Cetinju.

Iz šolske službe. Imenovani so: Za profesorja na moškem učiteljskem v Mariboru: Robert Zenla; za nadzornika v okraju Laško Ljudevit Potočnik; za strokovnega učitelja na deški meščanski šoli v Ljubljani Josip Lampe; za šolskega upravnika v Voklem, okr. Kranj, Josip Lipovec. — Vpokojeni sta učiteljici Marija Plavšak-Sucher in Ana Gradnik. — Za profesorja in voditelja nižje kmetijske šole v St. Jurju ob južni želez. je imenovan Valentin Petkovšek iz Maribora; za profesorja nižje kmetijske šole v Mariboru je imenovan Ferdinand Vončina, sedaj v Valjevu. — Za stalno učiteljico v Kopivniku, okr. Kočevje je imenovana Roza Meditz.

Slovenski romarji na — Athosu. Kakor smo te dni poročali, so se mudili na Sv. Gori (pri Gorici) Slovenci iz blejske okolice, 420 po številu. O tem romanju Slovencev so čitali tudi v Beogradu in tamkajšnji listi so stvar zabele, žili. Pri tem se je zgodila »Pravda« majhna nezgoda, da je zamenjala goriško Sv. Goro s sv. goro Athos v Grčiji. »Pravda« ve povedati, da so slovenski »hadžije« — romarji — obiskali tudi tamkajšnje srbske samostane, v prvi vrsti samostan Hilendar. To da so bili prvi Slovenci, ki so obiskali Sv. goro (Athos namreč). Nek. na tako daljnja potovanja se pa naši Blejčani le ne spravljajo; malo predrago bi bilo v današnjih slabih časih.

Izenačenje zakonov. V pravosodnem ministertvu je začel te dni delati plenum zasebno-pravnega oddelka stalnega zakonodajnega sveta. V pretresu ima neke dele novega državlanskega zakonika, ki se nanašajo na oblačilsko pravo in povrnitev škode. Gre za izenačenje teh določb potom posebnega zakona, ne da bi čakali na rešitev celokupnega načrta novega državlanskega zakonika.

Album mesta Zagreba. Zagrebška mestna občina je povodom 1000 letnice in zgodovinske razstave izdala mapo 24 slik najlepših zagrebških zgradb. Slike je narisal Vladimir Kirin. Album stane 1000 Din.

Nova zemljiška knjiga mesta Zagreba. Zagrebška mestna občina si urejuje novo zemljiško knjigo in kataster. Mesto so znova zmerili, a mestnega inženirja Reicherja so poslali na

man. profesor v šentlavrškim semenišču (1855) in ljubljanski profesorji Anton Zupančič, Anton Kržič in dr. Franc Ušeničnik. Posebna knjiga pa, iz katere bi se mogli poučiti, kako naj se pojasnjuje mladini resnice sv. vere v raznih doba h starosti, kako naj se posamezne resnice razlože, da jih bo mladina prav umela in po njih uravnala svoje življenje, nekakega podrobnega navodila za pouk verouka pa nismo še imeli. Zato nam je tako dobrodošla »Metodika kat. verouka«, ki jo je spisal prof. Janez Krst. Vreže. Knjiga se precej loči od enakih del v drugih jezikih. Splošni metodski del je bolj kratek in obsega le nekoliko najvažnejših navodil in pravil za uspešno, metodično pravilno poučevanje. Veliko bolj obširen je praktični del (str. 12—58), ki obsega splošno in podrobno učne načrte, učne slike in posebna navodila o udeležbi pri sv. maši in za prejemanje sv. spovedi in sv. obhajila. Zelo je ustreget pisatelj z zadnjim delom svoje knjige, ki govori o usposobljenostnem izpitu za pomožno poučevanje katoliškega verouka na osnovnih šolah.

Pisatelj ni svojega dela izbral iz raznih metodskih navodil v drugih jezikih, ampak nam je napisal le to, kar je sam preizkusil in v šoli doživel. Zato so njegova izvajanja vredna vsega upoštevanja in resnega študija. Kljub temu pa, da pisatelj ni sestavil svoje knjige po raznih »Metodikah verouka«, so samoumevno v njegovem delu ista načela, kakor jih najdemo v dobrih metodskih knjigah. Takoj v uvodu povdarja pisatelj: »Katehet bi moral napraviti otrokom uro verouka za uro veselja, moral bi delati na to, da se jim ta ura priljubi. Edino na ta način bo dosegel svoj smoter.« Slovenski Kanizij-Parhamerjev katehizmi iz 18. stoletja priporočajo v kratkih metodskih navodilih med tekstom, naj veroučitelj napravijo otrokom uro verouka za uro veselja s tem, da se pred vsakim poukom zapoje primerna pesem, na nedeljo, ko je izpraševanje iz verouka, pa naj so otroci, ki obiskujejo pouk v verouku, zberbo k zahvalni procesiji ter naj med pevanjem svetih pesmi pokažejo svojo hvalečnost za svete nauke. In že sv. Avgustin v zgoraj navedenem delu »De catechizandis rudibus« naroča kartaginskemu di-

Hotel Bristol

Telefon 11-55

BEOGRAD

Telefon 11-55

v neposredni bližini železniške, parobrodne in tramvajske postaje. — Hotel L vrste, popolnoma prenovljen, neoporekljivo čistoče in z vsestranskimi udobnostmi. — Prostrane, zračne in moderno opremljene sobe. — Familijarni apartmani. — Salon za konferenice. — Centralna kurjava, lastna električna centrala, kopeli in lift. — Soba dnevno z eno posteljo od 35 Din in višje. — Odlična srbska in tuja kuhinja. — Vinski kleti najfinjša domača in tuja vina. — Kavarna z beograjskimi, zagrebškimi, ljubljanskimi in zunanjimi časopisi. — Cene sobam, hrani in vsemu drugemu znatno znižane.

študijsko potovanje na Dunaj in v München, da si tamkaj ogleda tostvarne uredbe.

Jugoslovanski akad. podpor. društvo v Zagrebu pod policijskim nadzorom. Ker so se sam. demokrati na zagrebškem vseučilišču siloma polastili uprave Jugoslov. akad. podpor. društva, so sedaj pristali HSS stvar prijavi policiji in zahtevali, da se uprava JAPD poveri nevtralnemu forumu. Policijsko ravnanje je zadevo rešilo tako, da je imenovalo za društvenega poverjenika vlad. konc. dr. Vekoslava Babiča, kateremu mora upravni odbor izročiti vse knjige in blagajno. Poverjenik bo vodil tekoče nujne posle in pripravil vse potrebno za sklicanje novega občnega zbora.

Zakaj je bilo na Brestovcu tako slabo. Kakor znano, so se invalidi v zdravilišču na Brestovcu pri Zagrebu nekajkrat uprli s stradalnim štrajkom, ker so bile razmere skrajno slabe. Zadnji čas se je v stvari vršila obsejna preiskava in sta bila dva višja uradnika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev takoj odstavljena; sedaj je pa oblast v isti stvari zaprla upravitelja zdravilišča Mikina in nadlogarja pri grofu Kulmerju Josipa Ožbolta, ki je zdravilišču dobavljal drva.

Proti kletvini. Italijanski prosvetni minister je te dni izdal okrožnico na vse šolske oblasti, v kateri naroča, da morajo vse šole sodelovati na akciji, da se med narodom zatre kletvina in nesramno govorjenje. V isto svrhu delujo v Italiji poseben odbor, ki mu načeljuje kralj kot častni predsednik; odbor ima po vsaj deželi na tisoče podoborov.

Protest proti davčni preobremenitvi v Sloveniji.

Poziv ljubljanskim trgovcem!

V petek dne 23. t. m. se vrši v Ljubljani ob 10 dopoldne v »Kino Matica« zborovanje, na katerem se bo razpravljalo davčno vprašanje. Zborovanja se udeležijo vse gospodarske organizacije Slovenije. Da se da temu zborovanju poseben poudarek in da se obenem omogoči udeležba vseh trgovcev brez izjeme, je Gremij trgovcev v Ljubljani sklenil, da se pozove vse gg. člane, da med zborovanjem, t. j. od 10 do 11 dopoldne omenjenega dne zapro vse trgovske lokale v Ljubljani. Načelstvo Gremija pričakuje, da se bodo vsi gg. člani temu pozivu odzvali. Načelstvo.

Iz Ljubljane.

Novi ravnatelj drame. Pri Nar. gledališču v Ljubljani je imenovan za ravnatelja drame Pavel Golja, tajnik in voditelj drame v Beogradu.

Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« naznanja tem potom vsem društvenim članom, da se vrše od meseca oktobra dalje zopet redne pevske vaje. Radi tega poziva vse svoje pevke in pevce, da naj redno obiskujejo iste. Vaje se vrše v društveni dvorani v »Ljudskem domu« vsak ponedeljek ob 7 zvečer za ženski, ob 8 za moški in vsak četrtek ob 8

zvečer za mešani zbor. Nove pevke in pevci dobrodošli. Odbor.

Občni zbor Slov. glasb. društva »Ljubljana« se vrši v četrtek dne 5. novembra 1925 ob 8 zvečer v društvenih prostorih. Spred: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. — Pozivljejo se vsi člani, da se občnega zbora udeležijo. Odbor.

Politični preokret v ljubljanskem mestnem gerentstvu. Z ozirom na najnovejši politični položaj se pripravljajo tudi v ljubljanskem mestnem gerentstvu važne politične spremembe. Te dni so imeli gg. gerenti važno sejo, na kateri so sklenili, naj zastopa g. gerent dr. Dinko Puc radikale, ker je to srčna želja g. dr. Žerjava, gerent g. Likozar naj zastopa radičevce, ker ima močnejše hrvatske brke, gerent g. Josip Turk pa naj zastopa — klerikalno stranko, kateri je že dosedaj zvesto služil s tem, da je izvršil vse načrte in sklepe, ki jih je sklenil bivši »klerikalno-komunistični« občinski svet.

Vprašanje odbora »Ljublj. Zvona«. Prejeli smo: Po Ljubljani vise plakati, ki naznanjajo, da priredi Zveza demokratične mladine pod pokroviteljstvom dr. Žerjava in njegove soproge v nedeljo akademijo s plesom. To akademijo smatramo za popolnoma politično prireditve, a ples naj služi kot vaba. Na plakatih pa je tudi citati: Poje kvartet »L. Z.«. Vprašamo odbor »L. Z.«, ali se to vrši z njegovim znanjem ali ne? Mnenja smo, da se na take strankarske prireditve ne sme obešati firme »L. Z.«. Dosedaj Zvon ni bil privešek nobeni politični stranki, pa ja ne, da bi bil to začetek... — Nekaj zborovih članov.

V stolni pevski zbor v Ljubljani sprejme vodstvo kora več dobrih pevkin in pevcev, ki bi hoteli proti primerni nagradi sodelovati pri velikih (latinskih) mašah ob nedeljah in praznikih. Oglasiti se je pred škofijo 12. l. (ob nedeljah — če mogoče — od pol 12 do 12, ob delavnikih od 1 do 2 popoldne).

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani pozivlje vse hišne posestnike, zlasti ljubljanske in okoliške, da se polnoštevilno udeležijo zbora gospodarskih korporacij v petek, dne 23. t. m. ob 10 dopoldne v dvorani »Kino Matica« radi prevelikih davkov, ki zlasti hišne posestnike tako neprimerno visoko obremenjujejo.

Kolarski risarski tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ponovno opozarja na prireditve nadaljevanja prvega kolarskega risarskega tečaja. Interesenti naj prijavi svojo udeležbo v pisarni Urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10, I. nadst., ustmeno ali pismeno najkasneje do 28. t. m. Za nove prijavitelce se bo pred začetkom drugega tečaja ponovila na kratko snov prvega tečaja, tako da bodo mogli slediti nadaljnjim predavanjem.

Tatvinska kronika. Leopoldu Egerju, železničarju na Illovi, je v noči od 19. na 20.

vlak po ravnini vedno dalje proti mojemu domu. Od daleč me še pozdravljajo gore, tako jasne in lepe! V ušesih mi še done mile, mehke koroške pesmi, ki smo jih prepevali pretekli večer. Kako ste vendar lepe, koroške pesmi. Ni jih na svetu tako nežnih, do srca segajočih, kakor ste ravno ve, slovenske narodne pesmi, ki si je vas potem prisvojil Nemec in jih izdaja kot svoje blago.

Z Bogom divni Korotan in vi zvesti koroški Slovenci! Bodite prepričani, da smo si vas vsi zapisali v srce, naše misli so vedno pri vas. Pride še čas, ko vam zakličemo:

Bratje vsi na plan,
Prišel je svoboda da...

Korotanec.

Prof. I. K. Vreže: Metodika katoliškega verouka.

V 60. homiliji (Mat. 18) pravi sv. Krizostom: »Kaj je večjega, kakor voditi duše in mladino napeljevati k čednosti? On, ki zna voditi mladino k čednostnemu življenju, nadzoruje vsakega slikarja, vsakega kiparja in vsakega drugega umetnika. Zato so se pa tudi učeni in plenumi možje v vseh stoletjih trudili, da bi kolikor mogoče temeljito poučili mladino v temeljnih resnicah svetelne vere in ji s tem dali zanesljivo podlago čednostnega življenja. Klasično delo o načinu poučevanja v verouku je napisal že sv. Avgustin z naslovom »De catechizandis rudibus«. Zbral je zbirko svetopisemskih dogodkov, ki naj bi mladini vzbudili sveto spoštovanje pred Bogom, in nanje je navezal potrebne nauke.

Tudi Slovenci imamo več del, ki podajajo temeljna načela za vzgojo in pouk verouka. Znana so katehitična dela, ki so jih spisal Jožef Roz-

konu, za katerega je napisal knjigo, naj z veliko ljubeznijo poučuje mladino, naj ima z njo veliko potrpljenje, naj upošteva značaj vsakega posameznika, skratka: Mladina naj bo prepričana, da se ji podajajo nauki s tako ljubeznijo, kakor jim jo izkazujejo njih matere.

Za metodično obravnavo učne enote priporoča pisatelj petero razvojnih stopenj: 1. pripravo in smoter, 2. podajanje, 3. vglabljanje (razlago) in druženje, 4. povzetele, 5. uporabo in vajo. To je hvalvredno, ker se s takim postopanjem tudi pri pouku svetnih predmetov dosežejo lepi uspehi in ker so se katoliški veroučitelji že v prejšnjih stoletjih posluževali podobnih razvojnih stopenj. Monakovski jezuit Fr. Neumayer, ki jo l. 1776. izdal knjigo »Rhetorica catechetica«, priporoča že v svoji knjigi »Vir apostolicus« (l. 1758. v tretji izdaji) za obravnavanje posameznih resnic petero razvojnih stopenj, ki jih imenuje: 1. propositio, 2. expositio, 3. repetitio, 4. exaggeratio, 5. applicatio. Iz njegovega navodila o bistvu šestih razvojnih stopenj vidimo, da med tedanjimi in sedanjimi, takime-novanimi »formalnimi« stopnjami ni bistvenega razločka.

Tudi poleg izbornega »Krščanskega nauka za prvenec« bo veroučiteljem v prvem in drugem šolskem letu dobro služila nova »Metodika katoliškega verouka«. Knjiga obsega namreč poleg učne snovi toliko dragocenih, iz dolgoletne skušnje posnetih metodskih navodil, da bo njena uporaba poživila vsako katehezo in bodo tako predanašane verske resnice globlje segle in pognale trdnjeje in močnejše korenine. Za pouk v nadaljnjih šolskih letih so posebno poučne pravilno po razvojnih stopnjah izdelane kateheze, oziroma osnutki katehez.

Pisatelj povsod opozarja na važnost biblije pri verskem pouku in zlasti na izborna nazorila, ki jih biblija nudi katehizmu. V tem oziru hvalvredno nadaljuje pot, po kateri hodijo slovenski veroučitelji gotovo že 150 let. Že v oficalni izdaji listov in evangelijev za ljubljansko škofijo iz leta 1768. je natisnjeno v slovenskem jeziku: Kratko razložene krščanske vere v obliki kratkega posvetka svetopisemskih dogodkov od stvarjenja sve-

ta do ustanovitve sv. Cerkve. Ta kratek posnetek je služil pač kot podlaga verskemu pouku. V letih 1784. do 1802. so dobili veroučitelji sv. pismo v Japeljevem prevodu. Matej Ravnikarjeve Zgodbe sv. pisma za mlade ljudi (izšle prvič v letih 1815. do 1817. in pozneje večkrat natisnjene) so bile dalj časa izbrani pripomočki slovenskim veroučiteljem. Škof Gruber (od l. 1816.—1824. ljubljanski višji pastir, od l. 1824. solnograški nadškof) je v svojih predavanjih v semenišču in pozneje v svojih katehitičnih knjigah osobito povdarjal pomen svetopisemskih zgodb. L. 1852. je izdal profesor Kocjančič Povestnost stare in nove zaveze za mladost, ki jo je v francoskem jeziku spisal Fleury. Prve kateheze, sestavljene na podlagi bibličnih zgodb, sta spisala Jožef Kragelj (l. 1808.), ki so prilene po v katehitičnem slovu zlasti zaslužnem Gustavu Meyu, in Anton Kržič v Krščanskem detoljubu. Novejša dela, zlasti »Krščanski nauk za prvenec« in Svetopisemske kateheze (Trst, 1923), so obče znane.

Posebna prednost nove »Metodike katoliškega verouka« je, da pisatelj tolikokrat opozarja, da ni dovolj, da učenci posamezne resnice znajo, ampak da morajo nauke, ki slede iz svetih resnic, izpolnjevati in da si le z dosledno vajo v izpolnjevanju naukov pridobe za vse življenje one spretnosti v čednostnem življenju, ki jih naredi dobre ude sv. katoliške Cerkve. Pisatelj je v svoji Metodiki katoliškega verouka opozoril na vse glavne pripomočke, ki naj se jih poslužujejo veroučitelji, da bo imela mladina živno vero, da bo prepričana o potrebi molitve, s katero si izprosi milosti, in da bo ljubila sv. Cerkve, kot edino pravo vodnico k čedni in večni sreči.

Pisatelj, ki je v Kirilovo tiskarno v Mariboru, ki je knjigo izdala v lepi obliki in po nizki ceni, imata zaslugi, da sta podala v resnici posebno pripraven pripomoček za pouk krščanskega nauka. Alojzij Stroj.

Naročajte »Slovenca«!

t. m. ukradel fazana, vrednega 250 Din. Pri Karolu Markežu, hlapcu v Krakovski ulici pa si je nekdo skrivaj »izposodil« obleko in par čevljev. Posestniku Škraba iz Tomišlja je v Ključavničarski ulici izginila z voza konjska odeja, vredna 100 Din. — Jože Š. iz Ljubljane je v trgovini Karla Muca ukradel razne produkte v večji vrednosti.

Pozor! Vsak pondeljek in petek se dobi cel dan polenovka, porcija 5 Din, v gostilni »Leon«, Kolodvorska ulica.

Učni zavod Ivan Bizjak za prikrivanje oblačil je prišel z rednim poukom na moškem učiteljsku, Resljeva cesta 10-II, soba 53, Ljubljana. Poučuje se vsak ponedeljek, četrtek in soboto od 7. do 10 ure zvečer. Sprejemajo se še novi prijavljenci. V damski tečaj se sprejemajo tudi zasebnice.

Iz štajerske.

IZ MARIBORA.

Uprava »Slovenec« naznanja, da so uradne ure v prostorih Koroska c. št. 1 vsak dan od 10. do 12.30 in od 16. do 18. Ob nedeljah in praznikih pa se uraduje od 10. do 12. ure. Dopise za »Slovenec« je naslavljanjati na združeno-gospodarsko banko, I. nadstropje.

Trgatev v naši okolici. Vinogradniki bodo ta teden s trgovci končali ter je ta teden vse v vinogradih. Splošno je mnenje, da bo letošnja kvaliteta večja od lanske, pač pa bo trpela kvaliteta. Splošno pričakujejo padec vinskih cen, v kolikor ne bo prišla nova trgovinska pogodba z Avstrijo v pošto. Vreme je za trgatev kar najugodnejše.

Osebnost. Šef polic. komisarijata g. nadsv. Kerševan je pomaknjen v četrto skupino prve kategorije. Priznanemu strokovnjaku čestitamo!

Mnogo čakalcev. G. Voglar je umrl, torej je mesto ravnatelja ženskega učiteljskega v Mariboru prazno. Kompetentov je seveda polno. Radikalno-radikalno-demokratsko orijentirani Mariborčani (da operiramo z novo situacijo) streme za tem, da spravijo na to mesto svojega človeka. Verzije so do sedaj štiri. Ker pa ne maramo predčasno servirati imen, čeprav je evidentno, da tu sprememba mora nastopiti, bomo z njimi za enkrat še počakali in pazili, kolikšen bo vpliv sklepa profsorskega društva, da se morajo imenovanja in predstavljanja profesorjev depolitizirati.

Na članek dr. Pivka so slovenski listi molčali... konstatira odkritosrčni dr. Kukovec v »Taboru« in izpoveduje, da je tudi on za sporazum, kakor je sedaj položaj. Da je Pivko tudi, je jasno, saj je Žerjav tudi. Zakaj smo pa molčali, je pač vzrok tale: Za nas ti članki niso bili ne važni, ne senzacionalni, ker nam je politika demokratov jasna: v vlado! pa naj bo sporazum ali brez njega, z narodnim ali državnim edinstvom ali brez njega! Saj je tudi njihov pristaš prof. Strmšek, ko je njegova stranka sfrčala z vlade, pisaril po »Taboru«, da je prišel čas, da se uradništvo več ne preganja! In tako pisarjenje naj bi bilo za nas senzacionalno?

Študijska knjižnica objavlja: Čitalnica je odprta od 15. do 18. ure. Za izposojevanje knjig na dom je plačati mesečno 10 Din. Uprava je dobila od češke vlade mnogo čeških knjig, na kar se opozarjajo zainteresirani.

IZ TRBOVELJ.

Živinorejska razstava. Naknadno še poročamo, da so dobili na razstavi goveje živine nagrade sledeči gospodarji: Za vole: po 500 Din Marija Durnik, Sv. Katarina, po 400 Din Pongrac Knaflic, Knezdol, Jože Frajle, Retje, po 300 Din Martin Grifar, Plesko, Roza Kmet, Oistro in Matevž Lukman, Retje.

Rudarska nadaljevalna šola. To šolo obiskuje letos v prvem tečaju 45, v drugem pa 23 pouka željnih fantov. Med njimi jih je tudi

nekaj iz Hrastnika in Zagorja. Ti imajo, po dovršitvi obeh kurzov prednost za sprejem v rudarsko šolo v Celju ali pa pri nastavljanju predelavcev, paznikov itd.

Poroka. Poročila sta se gosp. Franc Cuk-jata, poduradnik v rudniškem konzumu z gosp. Marijo Kregar iz Lok. Poroka se je vršila v prijazni loški cerkvi.

Vinska trgatev bo v nedeljo popoldan v Društvenem domu. Svirajo domači tamburaši. Začetek ob 8. uri. Pridite!

Iz gugalnice sta padla ključavničarja Rinaldo in Piki. Gugalna sta se tako predrzno, da sta s čolnom večkrat za hip obstala visoko v zraku. Doleta jih je pri tem nesreča, da se je pokvaril železni drog, na katerem visi čoln, in tako sta padla z visočine na tla. Piki je obležal nezavesten, medtem ko se Rinaldotu ni nič zgodilo. Kmalu so pa tudi drugega vzdramili iz nezvesti, in menda ne bo drugih posledic.

IZ HRASTNIKA.

Ljudska posojilnica uraduje 1. in 16. v mesecu, to je ob plačilnih dneh od 7. do 12. ure dop, in od 2. do 4. ure popoldne. ter vsako nedeljo od 9. do 11. ure dop.

Dramatični odsek katoliškega prosvetnega društva iz Zagorja vprižori v nedeljo v Logerjevi dvorani v Hrastniku igro »Stari in mladi«. Ker so Zagorjani znani kot dobri igralci, toplo priporočamo obisk te predstave.

Iz Prekmurja.

IZ MURSKE SOBOTE.

Konec VI. in VII. razreda. V soboto so bili šestošolci in sedmošolci tukajšnje državne realne gimnazije zadnjič v šoli. Od tega dne dalje je murskosoboška gimnazija le še pet-razredna. Vsi protesti, vse resolucije in apeli so ostali brez uspeha. Belgrad ni odnehal. Težko je pričakovalo Prekmurje svojih maturantov. Veselo upanje, da jih bo imelo že drugo leto v svoji sredi, je splavalo po vodi. Kdaj se bo zopet povrnilo? — Prizadeži šestošolci dila. Del njih pojde v Ljubljano, del v Celje, in sedmošolci so dobili včeraj odločilna potrdila, da ostane doma in se bo tukaj poizkusil pripraviti za izpise. S tem je zopet ena faza bojeva za našo prekmursko gimnazijo zaključena in začenja se nova, upajmo, da ugodnejša.

Prekmurski evangeličani. Konference predstavnikov evangeličanov v Jugoslaviji, katera se je vršila pretekli teden v Novem Sadu, so se udeležili kot zastopniki prekmurskih evangeličanov murskosoboški evangeličanski senjor g. Kováts Stevan, urednik evangeličanskega »Düševnega listca«, ev. župnik v Pucorcih g. Luthart Adám in evan. posl. g. Šiftar Geza. Konferenca je sklenila med drugim važne sklepe, ki se tičejo evang. verskega pouka v Prekmurju. G. poslancu Šiftarju pa je naročila, da stavi v Belgradu več tozadevnih interpelacij in prošnji.

Monumentalna Plečnikova cerkev v Bogojini. Vsakemu, kdor zagleda prvič stavbo nove bogojanske cerkve, obvisi oči najprej na mogočnem okroglem stolpu. Okrogel stolp! To je nekaj nenavadnega. Tudi sicer učinkuje vsa stavba zelo mogočno in k temu pripomorejo tako velika okrogla okna kakor visoko pročelje, ki je zidano na stene stare cerkve. Če vstopiš v notranjost, začutiš precej, čim premagaš prvi vtis silnih obokov, ki rastejo iz kolosalnega marmornatega stebra sredi cerkve, da si v cerkvi! Vsak občuti, da bo tu lahko molil, kakor ne more v vsaki cerkvi. — Ker je nova stavba spojena s staro cerkvijo, je stara cerkev že razkrita, da morejo nad njo zidati pročelje in da steno nekoliko dvignejo. Na zvoniku je že dograjeno stebrišče; dalje bodo zidali prihodnje leto. Te dni začno postavljati streho, in čez kaka dva tedna bo mo-

gočna stavba pod streho. Sicer letos še ne bo mogoče videti, kako bodo v odsevu sveč svetili črni marmornati stebri — 8 na vsaki strani, gotovo pa čez leto dni. — Ljudje so zadovoljni in popolnoma zaupajo arhitektu; dovažajo še vedno opeko in pesek ter zvesto donajajo svoje prispevke. Prva Plečnikova cerkev v Sloveniji gre srečno svoji dograditvi naproti.

Delavcem, ki hočejo na Francosko.

Da se trgovski nameščenci ali oni sorodnih strok, profesionisti, industrijski, rudniški, poljski in šumski delavci, sploh vsi, ki iščejo dela v Franciji, izognejo nepotrebnim izdatkom za vožnjo v Ljubljano v svrhu vidiranja svojih potnih listov, naznanja francoski konzulat v Ljubljani, da mora imeti vsak zainteresirani delovno pogodbo svojega bodočega delodajalca, katera mora biti potrjena od francoskega ministrstva dela (Ministere du Travail ali Office Départemental de placement) za trgovske nameščence ali uslužbence sorodnih strok, profesioniste in industrijske delavce, od ministrstva za poljedelstvo (Ministere de l'Agriculture; Service de la Main d'Oeuvre agricole) pa za poljske in šumske delavce.

Žene ali družine uslužbencev in delavcev zgoraj omenjenih kategorij, katere se hočejo preseliti k svojem v Francijo, morajo biti v posesti potrdila, s katerim delodajalec jamči, da sorodnik zadostno zasluži za vzdrževanje svojcev, ter da je udobno stanovanje za sprejem žene ali družine zagotovljeno. To potrdilo mora biti vidrano od župana (Maire) občine delodajalca ali policijskega komisarja (Commissaire de Police), ali od pokrajinskega glavarja (Préfet du département).

Brez omenjenih listin se vizumi za potovanje v Francijo zgoraj omenjenim kategorijam delavcev in njihovim svojcem v bodoče ne bodo izdajali.

Dopisi.

Litija. Preteklo nedeljo je v tukajšnjem Sokolskem domu priredil dram. odsek invalidske organizacije iz Ljubljane veseligr »Tit Grom«. Čisti dobček je namenjen za božično podporo invalidskim vdovam in sirotam. Litijanci so skoraj popolnoma napolnili dvorano in so se izkazali tudi s preplačili, tako da so invalidi z gmotnim uspehom zadovoljni. Predstava je bila dobra, ker so se igralci svojih vlog naučili in se vanje vživeli. Tudi so bile vloge prav zasledene. Najboljše je igral Anton O. (g. Moser), ki je ugajal vsem gledalcem. Tudi gluh sluga Dominik (g. Tome) je dobro znal posnemati geste in govorno glasu. Tit Grom (g. Baumgartner) je imel kot star pustolovec zelo sigurno nastop. Igral je dobro, ker je imel najlepšo vlogo z mnogimi duhovitostmi, ki pa radi prehitre in pretehtne izgovarjave niso imele popolnega uspeha. Tudi vsi drugi igralci so se potrudili v svojih vlogah in zaslužijo, da jih omenimo: Peter (g. Preša), Lina (gđ. Zirovnik), Janko (g. Rangus), teta Marijeta (gđ. Perše), vdova Uršula (gđ. Kalan), Mlekarija (gđ. Zirovnik). S predstavo smo bili torej prav zadovoljni. Povedati pa je treba, da so bili igralci pripravljeni na začetek že ob pol 20. uri kakor je bil tudi naznanjen. Začetki pa so mogli šele s triletno zamudo, in to po krivdi občinstva ki se noče navaditi na točnost. Oder je tudi pomanjkljiv; opremljen je preslabo tako glede scenografije kakor tudi razsvetljave. To seveda ne gre na račun invalidov, ki so nam z lepimi in dostojnimi igrami vedno dobrodošli.

Ptuj. Umrl je Henrik Stary, ki je imel svojčas najstarejšo pekovo obrt v Ptuj. Njegova hiša je slovela nekaj kot jako gostoljubna. Pokopali so ga včeraj.

Hrastnik. Še nekaj o občinskih volitvah na Dolu pri Hrastniku. Lista kmečkih zvez SLS je dobila 82 glasov. Lista delavske zveze SLS pa 56 glasov. Prva 6 odbor., druga pa 4 odbor. Gospodarska lista (združeni nasprotniki) 100 glasov 7 odborov. Prejšnji občinski odbor je štel 16 odbornikov. SLS je v njem imela 9 svojih, pri tem dva neodločna. Sedanji odbor šteje 17 članov in ima SLS 10 odbornikov, ki so vsi odločni naši moške. SLS je torej pridobil en mandat. Ker se pa »Jutro« hvali, koliko da je demokratska stran-

ka napredovala, moramo podčrtati sledeča dejstva: 1. demokratski še nikoli niso pod svojo pravo firmo nastopili, 2. SLS je občinsko gospodarstvo dobro vodila, in demokratski ji niso imeli kaj očitiati, pač pa so hoteli dobiti za vsako ceno večino. Pišejo v »Jutru«, da je klerikalce kar strah njihove »zmage«. Kakopak! Gonja proti kaplanu g. Safoniku je tudi potrebna, saj je g. kaplan Safonik ustanovitelj kmetijske zadruge na Dolu in jo še danes srečno vodi, in jo tudi »naprednjaki« radi obiskujejo. G. župnik Gorjup jim tudi ni všeč. Kako bi tudi bil, saj je ustanovil kmečko posojilnico, ki izvrstno stoji in je liberalni posojilnici že hud nadhod prizadejala. Toliko v odgovor. Za pametne in poštene ljudi dovolj.

Turistika in sport.

Jubilejna strelska tekma Saveznega streljaškega društva se vrši v Belgradu od 24. do 28. oktobra t. l. Vabimo vse strelce in love, da se po možnosti v velikem številu udeležijo tega streljanja. Udeležnikom je dovoljena polovična vožnja. Tekma je ločena na 6 vrst streljanja. Na vse vrste — razen ene — se sme rabiti le vojaška puška. Streljalo se bo tudi s pištolami in sicer z avtomatičnimi na 20 m s preciznimi na 50 m. Tarča na 200 m ima 80 cm v premeru, črni krog pa 48 cm. Na streljišču bodo na razpolago puške in pa municija za nizko ceno. Nagrade so določene v vrednosti do 100.000 Din. — Natančnejša pojasnila v pisarni predsednika S. L. D. g. dr. Lovrečiča, odvjetnika v Ljubljani. — Odbor Slov. lov. društva.

Zenski rekord v metu kopja. V švicarskem Lausanne je bil preteklo nedeljo velik lahkoatletski meeting. Največje zanimanje sta zbužala Cator in sportkinja Pianzola. Cator je skočil v daljavo 7.25 m, 7.40, 7.50 in 7.60. Pianzola iz Zeneve je vrgla kopje 54.43 m daleč in je s tem izdatno zboljšala dosednji ženski svetovni rekord. Pomislimo le, da ni še dolgo, ko je bil svetovni rekord sploh še 60 metrov. Torej je omenjeni met nekaj prav posebnega. Sedanji absolutni svetovni rekord ima Finca Myrrhae s 68.60 m, po drugih poročilih 68.55 m. Iz Lausanne navedemo še: diskos je pogl. Guggenheim 42.85 m daleč, 100 m je pretekel Cerbonney v 10.8, 200 m Cerbonney v 22.4, 1500 m Baraton v 4:03 (brez konkurenta), 800 m Martin v 1:58.2. Cator je nastopil tudi kot sprinter in je dosegel na 100 m čes 11 sekund, torej toliko kot zadnjič v Budimpešti.

Naznanila.

Služkinje! Danes, to je v četrtek 22. oktobra bo po daljšem presledku zopet redna pverska vaja ob ¼ 9 v Alojzjevišču. Pridite vse dosedanje pverske, pa tudi druge, ki imate posluh in veselje za petje! — Dosedanji pevovodja.

Poizvedovanja.

Našel se je dežnik 19. t. m. v večernem vaku, ki prihaja iz Maribora. Kje se dobi, pove uprava »Slovenec«.

Raznoterosti.

Največja ladja za pristajanje aeroplanov. V Ameriki so jo spustili v morje. Vsebuje 33 tisoč ton, je 268 metrov dolga, 32 m široka, ima 180.000 konjskih sil! in napravi na uro 75 km. 72 aeroplanov ima prostora na nji.

Olepašanje sfinge. Urad za raziskovanje starin v Egiptu je sklenil, da bo sfingo očistil od peska, ki jo vedno obdaja. Obenem name-rava sfingin hrbet, ki je močno razpokan, zavarovati. Pri odstranjevanju peska so odkrili novo grobnico, ki ima zelo zanimive okraske. Sarkofaga ni bilo več notri.

Prvi začetki papirja. Znano je, da so Kitajci že davno pred Kristusom poznali papir. Toda oni so se tega naučili od Indijcev, Hindu. Ti so najprej uporabljali za pisanje skorjo dreves, zlasti breze, ki ima lepo belo in gladko skorjo. Na takem papirju imamo ohranjene najstarejše dokumente Indijcev. Da se pisava na taki skorji more toliko časa ohraniti je vzrok temu, da je bilo njihovemu črnilu primenljiva tudi mnogo olja. To črnilo je lažje vlezlo v skorjo in je bilo proti vodi jako odporno. Za časa preganjanj so brahmanski svečeniki skrili take dokumente v svoja sveta jezera, kjer so jih pozneje dobili nepoškodovane. Ko se je papir izboljšal, so rabili skorje dreves samo še za zavijanje, ker je bil papir še predrag.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, 22. okt.: »Pegica mojega srca«. Red D. Petek, 23. okt.: »Za narodov blagor«. Red F. Sobota, 24. okt.: »Periferijac«. Red A. Nedelja, 25. okt.: »Pegica mojega srca«. Izven. Pondeljek, 26. okt.: »Za narodov blagor«. Red B.

Opera.

začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 22. okt.: »Nabor«. »Povratek«. Premijeri. Red E. Petek, 23. okt.: Zaprto. Sobota, 24. okt.: »Aldac«. Red D. Nedelja, 25. okt.: »Nabor«. »Povratek«. Izven. Pondeljek, 26. okt.: Zaprto.

»NABOR.«

Glasbo in libreto spisal Fran Gerbič.

(K današnji premijeri.)

Ob solnčnem zatonu prihajajo ljudje s polja. V mislih so še pri svojem delu, kateremu želijo božjega blagoslova. Med njimi pride tudi sosed Martin, poštnjak ravnih nazorov, ki začne govoriti o tem, da bo vojna. Kovačem, ki tam kujejo, pravi, naj več ne kujejo podkev, kajti zdaj bo treba sabelj. Sosed Kosek pa vidi v vojski le morilko človeškega rodu, ki je na svetu treba ni. Vsi so z njim istega mnenja. Martin trdi svojo, da je vojska potrebna stvar in da se Kosek boji le za svoja sina Jožeta, dekleta pa za svoje fante. Začnejo se zasmehovati drug drugega in končno porinejo Martina z odr. Ljudstvo se razkropi. S polja prideta stara Boštjanka s svojo Jelko, ki je bila ves dan zamišljena. Mati jo vpraša kaj je vzrok njene otočnosti, nakar ji Jelka razodene svoje sanje, ki so ji pokazale, kako je po njej zamahnila smrt, da je ostala mrtva. Mati jo tolaži, da sanje nič ne pomenijo in želi srčnega mira. — Zvečer se je.

Fantje gredo pevaje na vas, Jože pa pride Jelki pod okno. Sledi ljubezenski dvogovor, v katerem si zatrjujejo medsebojno ljubezen. Pozno se Jože poslovil od Jelke, ki je pozabila na svoje sanje in srečna gleda za njim.

Ura je dvanajst. Nočni čuvaj jo oznanja po vasi. Dolgo že opravlja ta svoj posel, a strah ga je še vedno tulitum. Ko pride v bližino Jelkine hiše, ga nekaj zastraši. Daje si poguma. Ravno hoče prikazen zareči, ko se izvije iz teme Jerni, ki se pred njim ni mogel več skriti in se ponorbuje z njim. Čuvaj ga vpraša, kaj išče tu, Jerni pa ga osorno zavrne, naj se briga zase. Čuvaj vidi, da je boljše, če gre. Jerni se spravi k oknu: rad bi sklical Jelko, predno pa se pripravi je Jelka že ugasnila luč in Jerni ostane z dolgim nosom.

Drugo dejanje. Dan nabora. Dekleta so se zbrale na trgu in radovedno čakajo na izid nabora. Tudi Jelka pride, a nič ni prav razpoložena. Dekleta jo bodrijo k veselju, češ: Nič ni lepšega kot biti mlad. — Star vojak je služil Radeckija, bil je v vojski, ki mu je zdobila levico, sedaj pa prosi od kraja do kraja vbogajme. Seboj ima živalco, ki zna telovaditi in lajno, igra Radecki-marš in še tistega slabo. Ko starec pride, mu dekleta dajo vbogajme, nakar starec odlajna s svojim maršom. Martin, ki se vedno briga za fante, pride k dekletom z novico, da je nabor dokončan, vzame dekleta in vsi jim gredo naproti. Sliši se, kako fantje vriskajo in pojejo.

Jelka edina je zaostala, zamišljena v svoje sanje, v slutnji, da ji vzamele Jožeta. Približa se Jerni, ki ji pove, da je Jože potrjen in jo začne nagovarjati, naj več ne misli nanj. Jože bo šel po svetu, videl bo druga dekleta, nanjo pa bo pozabil. Ponudi ji, da bi se vzela onadva, Jelka pa ga odbi; Jožetu hoče biti zvesta, ona ga še pozna, kakšen je. Jerni jo sicer pusti na miru, vendar pa misli, da bo odločilna beseda Jelkinega očeta — na katerega bo kakor mislil Jerni — vplival denar. Medtem so fantje od nabora prosti in se med petjem bližajo gostilni na trgu, da se še nekoliko poveselijo v veselji družbi.

Jože — njim na čelu — nese slovensko zastavo. V živahnem razpoloženju napitje vsem »na-

šim ljudem« in domačemu kraju. Jerni, hudi od svoje neuspele igre, hoče začeti prepri. Prvo zbada Martina, potem začne nagajati Jožetu, s katerim se začne pretekati. Nasprotstvo raste bolj in bolj. Jože mu pove par krepkih, Jerni pa se na lepem zlaže, da sta se z Jelko že domenila in da se vzameta. In da je bil vso preteklo noč pri nji — Jože se ne more zdržati in hoče navaliti na Jernija, Jerni pa je hitrejši in lopne Jožeta s steklenico po glavi, da ostane mrtve na mestu.

Ko fantje vidijo, kaj se je zgodilo, se vržejo na Jernija, Jerni skoči na mizo, nastane pretep, med katerim zastor pade. Opera »Nabor« je ljudska, pravzaprav »kranjska«. Pisana je v preprostem slogu, brez posebnih umetnih, kakoršne jih poznajo operna dela od dandanas. Muzika »Nabor« je ona vrsta muzike, ki človeka olajša, v nasprotju z ono vrsto muzike, ki povzroča notranjo napetost in človeka obteži. Delo ima svoje lice. Jaz mislim, da ima prijazno. Odlikujejo se živahni zbori, scena nočnega varuha, pojava, kakor so: invalid in oglar. Zgolj muzikalno je pa treba imenovati overture in posebno »Vzhajanje meseca«.

Marij Kogoj.

Lov na dijamante.

V južnoafriški puščavi. — Glad, žeja in nemorala. — Pravi pekel.

Tam doli v Transvaalu, v južnem kotu Afrike, še vedno razsaja »dijamantna mrzlica«. Vsak čas prihajajo vesti o kakem srečanju, ki je našel velik dijamant, in vsaka taka vest privabi iskavcev, lačnih bogastva, v ta dozdnevni Eldorado. Vsi si kupijo od vlade dovoljenje za kopanje in vodijo seboj celo karavano domačinov zamorcev, da jim pomagajo pri iskanju dragocenega kamena. Tako zra- stejo tam preko noči kakor gobe po dežju, iz teh cela mesta.

Toda življenje v teh dijamantnih kolonijah je težko, bedno, polno grozot. Zato je južnoafriška vlada nedavno odpelala tja komisijo, da prouči razmere in stavi predloge, kako bi se zboljšale. Poročilo te komisije zveni kakor ironičen komentar lova za srečo.

V novih dijamantnih poljih — pravi poročilo — vlada beda v najhujši meri, v najodurnejših oblikah. Komaj eden izmed sto da najde kakšen vreden kamen, a izkupiček zanj mu čisto ne zaleže niti za kosček kruha. Razmere so tu strašne, boleznimi more ljudi in higijena je popolnoma nepoznana. Plače delavcev so mizerne, a vrhu vsega divja kakor kuha na teh poljih sreče — pijančevanje. Vse se potaplja v žganju. Če po trudopolnem dolgem iskanju koga doleti sreča, da najde dijamant, potem ga mora »zaliti«, tako velevala šega; in to »zalivanje« traja navadno tako dolgo, dokler ne ostane dijamant v rokah krmčarja.

A še eno in še veliko hujše zlo se je razpaslo po kolonijah: strast kockanja. Tisti, ki padejo v njene kremplje, se ne rešijo več. Vse polno pustolovcev se klati po dijamantnih poljih in vsak gleda, kako bi prej obogatel. Celo otroci so okuženi od tega pohlepa za denarjem in so pokvarjeni že v rani mladosti.

Na dijamantnih poljih Transvaala se nahaja danes kakih 10.000 odraslih belokožcev, 2000 otrok v šolski dobi in okoli 8000 zamorcev domačinov. Kdor si je ogledal vso bedo, ki vlada med temi srečalci, videl vso razuzdanost, razširjenost med njimi, in preživel samo en dan na teh poljih, razbeljenih od strahovitega afriškega solca, ta mora reči, da je ta dijamantni raj — pravi pekel.

Gospodarstvo.

Produkcija premoga v Sloveniji

Ljubljana, 21. okt. 1925.

V mesecu avgustu t. l. izkazuje produkcija premoga v Sloveniji zopet dvigovanje. Ze v juliju t. l. se je dvignila produkcija v primeri z junijem. V avgustu 1925 so producirali rudniki v Sloveniji 146.273 ton premoga nampram 133.254 tonam v juliju 1925 in 124.833 ton v juniju.

Skupno je dosegla produkcija premoga v Sloveniji v prvih 8 mesecih t. l. 1.178.394 ton, medtem ko je v prvih 8 mesecih lani znašala 1.235.780 ton in v prvih 8 mesecih leta 1923 1.092.290 ton.

Od zalog na dan 31. julija 1925, ki so znašale 64.603 ton, in od produkcije v avgustu t. l. so oddali premovalniki: železnice 72.835 ton (v juliju 58.793 ton), industriji 44.174 ton (v juliju 40.507 ton), raznim strankam 11.671 ton (v juliju 9927 ton); v inozemstvo so premovalniki izvozili 8854 ton (v juliju 9303 tone), sami so pa porabili 12.568 ton (v juliju 13.180 ton), skupno je bilo torej oddanih 150.142 ton premoga (v juliju 131.710 ton).

Na koncu meseca avgusta 1925 je ostalo na zalogi 60.813 ton premoga. V primeri s koncem julija 1925 so se zaloge zmanjšale za 3790 ton.

Zaposlenih je bilo v avgustu 12.214 delavcev (v juliju 12.312).

Tržno poročilo.

Ljubljanski živinski sejem dne 21. oktobra. Voli prvovrstni za kg žive teže Din 10—11, voli rejni 9—9.75, voli za vprego 8—9, bikli rejni 8 do 9, krave prvovrstne 8—8.75, krave rejne 7 do 7.50, telice pilane 9—10, telice rejne 8—8.75, krave klabasarike 3.50—5, teleta težja debela 12.50 do 18.25, teleta rejna 12—12.25, teleta zaklana 15 do 16, prašiči špeharji živi 16—17, prašiči peršutari 13—14, prašiči zaklani domači 16.50—17.50, bnaški špeharji težki prvovrstni 18.50—19, bnaški špeharji debeli lažji 17—17.75, plemenski prašci za komad po starosti in kakovosti 150—200 dinarjev, plemenske krave s teleti dobre mlatnice 4000—5000 Din, navadne krave mlekarice 2500 do 3000 Din. Na današnji sejem je bilo prignanih: 96 volov krav in telic, 163 prascev ter 191 konj. Kupčija je bila precej živahna. Zlasti so se cene govedi krepko držale in niso vkljub trdovratnosti kupcev skoro nič popustile. Cene teletom so ustajljene. Istotako je s cenami prašičev. Ker je opaziti, da se čimveč prašičev ponuja, je skoraj gotovo, da bodo cene nekoliko odnehale, ker je tudi trg precej napolnjen. Delni izvoz drži sedanje cene. Posebnih izprememb torej ni pričakovati ne v znižanju, še manj pa v zvišanju sedanjih cen (K).

Likvidacija. Lončarska zadruga v Komendi, r. z. z. o. j. je prešla v likvidacijo.

Kolinska tovarna kavnih primesi. Trgovska delniška družba v Prazi ima občni zbor dne 30. oktobra 1925 (bilanca 1923—1924 in 1924—1925).

Vojna odškodnina. Ta teden je tendenca v vojni odškodnini prijaznejša. V ponedeljek je beležila ljubljanska borza 345 denar, v torek 360 denar, danes je tečaj v skladu z gibanjem v Zagrebu popustil na 358 denar. Mi smo pred 14 dnevi poročali o falzifikatih, ki da se nahajajo v prometu, in o akciji več interesentov v Belgradu. Kakor čujemo, je finančno ministrstvo odgovorilo, da so res različne tiskarne tiskale te papirje in da zaradi tega še niso falzifikati. Blagajna tukašnje finančne delegacije je zavzela napačno stališče.

Nadalje je ugotovilo finančno ministrstvo, da so falzifikati zelo redki. S svoje strani pripominjamo, da je obžalovati, da še dosedaj ni bil publiciran natančen opis falzifikatov, kar

javnost pričakuje. Ravno te dni smo videli v listu »Erkennungszeichen echter und gefälschter Banknoten und anderer Werte« točen popis falzificiranih obveznic. Ker je med viri, po katerih so sestavljeni podatki, tudi naše notranje ministrstvo, bi pričakovali, da se ne bo brigalo samo za obvestitev inozemstva, ampak tudi domače javnosti.

Prodaja premoga. Državni premovalnik v Škalah proda dne 26. oktobra t. l. na javni dražbi 50 desettonskih vagonov premoga. Predmetni oglas je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Avtomobili v Avstriji. Po štetju z dne 30. junija 1925. je bilo v Avstriji 11.000 osebnih avtomobilov, 6000 tovornih voz in 13.000 motornih koles. Od 1. januarja letos sem se je število avtomobilov povečalo za 10 odstotkov, motornih koles pa za 24 odstotkov.

Mednarodna razstava za notranje plovstvo in izkoriščanje vodnih sil se bo vršila v Baslu o priliki otvoritve novih pristaniških naprav od 1. julija do 15. septembra 1926. Razstava se vrši pod protektoratom švicarskega zveznega predsednika. Razstava bo nudila široko razvoja in položaja notranjega plovstva in izkoriščanja vodnih sil v raznih državah. Razstava bo razdeljena na 38 oddelkov, v katerih bodo razstavljene plovne naprave, pristaniške naprave, zapornice, plovna sredstva, ladijski stroji, zaježilne naprave, vodne zgradbe, armaturni predmeti, turbine, sesalke itd. Med razstavo se bodo vršili kongresi in posvetovanja tu- in inozemskih društev. Interesenti, ki bi se podrobneje želeli zanimati za prireditve, se naj zglasijo v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borze.

21. oktobra 1925.

Denar.

Zagreb, Berlin 18.39—18.49 (18.395—18.495), Italija 2.2480—2.2720 (2.2462—2.2702), London 272.36—274.36 (272.46—274.56), Newyork 166.10 do 168.70 (166.056—166.656), Praga 166.60—168.60 (166.40 do 168.40), Dunaj 7.96—80.6 (7.91—80.1), Curih 10.84—10.92.

Curih, Belgrad 9.20 (9.20), Italija 20.73 (20.75), London 25.13 (25.13), Newyork 519.— (519.36), Pariz 22.95 (23.—), Praga 15.37 (15.40), Dunaj 73.15 (73.15).

Dunaj, Devize: Belgrad 12.56, Kodani 178.55, London 34.31, Milan 28.27, Newyork 708.55, Pariz 31.29, Varšava 117.10. Valute: dolarji 709.50, angl. funt 34.27, Hra 28.18, dinar 12.54, češkoslovaška krona 20.985.

Praga, Devize: Lira 134.50, Zagreb 60.10, Pariz 149.50, London 163.425, Newyork 33.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odst. invest. pos. 81 den., vojna odškodnina 358 den., zastavni listi 20—23, kom. zadolžnice 20—23, Celjska 201—202 zaključek 201, Ljublj. kreditna 220 den., Merkantilna 100—105, Kred. zavod 175—185, Strojne 120—125, Trbovlje 338—345, Vevče 120 den., Nihag 38—40, Stavbna 110—120, Sešir 140 den.

Zagreb. 7 odst. invest. pos. 81 zaklj., vojna odškodnina 345—350, za okt. 347—348, za dec. 349 do 350.50, Hrv. esk. 129—130, Kred. 132—133, Hipobanka 72.50—73, Jugobanka 110—111, Prašedlona 960—965, Ljublj. kreditna 225 den., Slavenska 49—50, Srpska 144—146, Narodna banka 4000 bl., Eksploatacija 55—57, Seferana 495 bl., Nihag 70 bl., Gutmann 380 bl., Slavex 135—139, Slavonija 51 do 51.50, Trbovlje 340—345, Vevče 120 den.

Dunaj. Don.-savska-jedr. 617, Zivno 775, Alpin 291.580, Greinitz 139, Kranjska industrijska 360, Trbovlje 439.580, Hrv. esk. 162, Leykam 168, Jugobanka 135, Avstrijske trgovne za dušik 181, Slavex 165, Slavonija 63.

Blago.

Ljubljana. Les: Bukovi blodi L., sveži, od 35 cm naprej, od 3.50 do 4.50 m, fco meja 440 den.,

Bukova drva, meterska, suha, zdrava (do 15 odst. okrogilo), fco meja 3 vag. 23—23.50 zaklj. 23.50, Bukovi plohi, 40—80 mm, živ rob, od 2—5 m, I., II., III., suho, zdravo blago, fco meja 700 blago. Hrastovi plohi, monte, neobrabljeni, fco meja tranz. 880—900. Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 280 den., Koruza stara, par sremaka postaja 1 vag 182.50 zaključek 182.50, Koruza nova, par slav. postaja 122.50 den., Koruza nova v storžih, par slav. postaja 75 bl., Oves sremaki, par nakl. postaja 1 vag. 160 zaključek 160, Fižol mandolon, fco Ljubljana 285 den., Fižol prepeščar, fco Ljubljana 310 den., Fižol ribničar, fco Ljubljana 300 den.

Kongres delavskih zbornic.

OPRAVIČENE ZAHTEVE DELAVSTVA.

Dne 9. in 10. oktobra se je vršil II. kongres Delavskih zbornic v Belgradu, ki je po stvarnem dvodnevem zborovanju sprejel naslednjo

resolucijo o splošnem gospodarskem položaju in položaju delavskega razreda.

Razmotrivajoč splošni gospodarski položaj in položaj delavskega razreda ugotavlja drugi kongres Delavskih zbornic:

1.

V teku preteklega leta so bile zadovoljene za ceno velikih finančnih žrtv zahteve podjetnikov.

Splošna carinska tarifa in mednarodne pogodbe, ki so sklenjene na njeni podlagi, so zvišale uvozno carino tako, da so ustvarile nekaterim vrstam industrije monopolni položaj. Tarife za prevoz blaga na železnica so znatno znižane. Z druge strani pa je nastopil tendenca, da pada obrestna mera za finančni kapital in da pada naglo cena poljskih pridelkov. Na blagovnem trgu je nastopila redi nesorazmerja cen industrijskega in poljskega blaga trenutna zmešnjava v prometu, ki se bo morala končno prilagoditi razmerju cen, ki jih je stvorila nova industrijska tarifa na korist industrijalcev, a na škodo poljedelstva in širokih mas konzumentov. Radi tega so danes tem manj upravičene zahteve podjetnikov, ki gredo za podaljšanjem delovnega časa znižavanjem delavskih in nameščenskih plač, neizvedbo delavskega zavarovanja, ravitvijo izvajanja zakona o zaščiti delavcev ter zakona o zavarovanju delavcev.

a žalost oblasti te zahteve podjetnikov podpirajo in pri tem celo gazijo zakone.

2.

Z odredbami finančnega zakona o proračunskih dvanajstinah so izločeni iz splošnega zavarovanja vsi rudarski delavci, odločeno je na nedoločen čas zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti, katero bi moralo stopiti v veljavo 1. julija t. l.

Socialno zavarovanje je obremenjeno z zdravljenjem delavcev, obolelih na nalezljivih boleznih, med tem ko imajo vsi ostali državljani to brezplačno, s čemer se povečava pasivnost socialnega zavarovanja bolniške panoge, ki ni več v stanu vršiti v polni meri svojih nalog.

Kongres delavskih zbornic odločno protestira proti načinu, kako se upravlja delavsko zavarovanje, in zahteva, da se vse izjemne odredbe, ki so se na naglo uveljavile potom finančnih zakonov, takoj ukinejo in zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti čim preje izvede.

3.

Zakon o zavarovanju delavcev določa tudi zavarovanje za slučaj brezposelnosti. V tem oziru se ni še nič ukrenilo, da se pripravi izvajanje tega zavarovanja, celo v to svrhu

METALLUM
baterije za svetilke

zbrani denar, ki ga je že nad 16 milijonov dinarjev, se ni izročil svojemu namenu.

Kongres zahteva, da se takoj izda potrebni pravilnik za organiziranje pomoči brezposelnim.

4.

Uprava delavskega zavarovanja je začela uporabljati zbrane fondne nezgodnega zavarovanja na edino pravilni način, namreč takoj da zgradi v vseh večjih krajih države sanatorije in zdravilišča, da zgradi v vseh večjih mestih lastne ambulatorije in lekarne.

Ta način udeleževanja, ki je v navadi v vseh kulturnih državah, je pri nas prepovedalo ministrstvo za socialno politiko na zahtevo podjetnikov, ki bi hoteli, da bi se ta denar ne uporabljal za potrebe delavcev, temveč, da bi se preko bank njim izposojeval, da bi ga oni uporabljali.

Kongres delavskih zbornic ostro obsoja ta napad na avtonomijo delavskega zavarovanja, katero naj samo svobodno odloča o uporabi svojega kapitala, ta napad na razvoj javne higijene, katere se s tem podreja interesom kapitalizma, napad, ki je prizadel napredek naših socialnih institucij.

Kongres je prisiljen izraziti mišljenje, da pomeni podrejanje socialnega zavarovanja interesom kapitalizma ogromno kulturno sramoto za našo državo.

5.

Ker se niso izdali potrebni pravilniki in se ni prepovedalo nočno delo v pekarnah, ker se ni uredilo vprašanje zapiranja in odpiranja trgovin, vprašanje delavskih legitimacij in volitev delavskih zaupnikov, so vsi predpisi zakona o zaščiti delavcev v tem oziru samo mrtve črke na papirju.

Z zakonom zabranjeno nočno delo se nadaljuje, nastavljeni v trgovinah in rokodelskih obratih nimajo urejenega delovnega časa in nedeljskega počitka, delavci nimajo zakonito predpisanih legitimacij, ne upoštevajo se njihovi zaupniki.

Kongres zahteva, da se vsi pravilniki takoj izdajo in zakon o zaščiti delavcev prične izvajati.

6.

Današnjemu neurejenemu delovnemu trgu tako potrebne Borze dela so pomanjkljivo organizirane in njih krediti se uporabljajo v druge svrhe.

Kongres zahteva, da se v smislu zakona o zaščiti delavcev takoj začne organizirati borze dela po vseh večjih mestih države.

7.

Zakon o zaščiti delavcev ni reguliral vseh delovnih odnosov. Radi tega so ostali v veljavi še pokrajinski zakoni: zakon o delavcih v Srbiji, obrtni zakon in obrtni red v ostalih pokrajinah, zakon o trgovskih nastavljenicah, zakon o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščencev itd.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisatelj Jules Verne. — Poslovenil A. D.

Kar zadeva potnike, je bila stvar kaj enostavna: sedem močnih konj je bilo pripravljenih za Glenarvana, Paganela, Roberta Granta, Mac Nabbsa, Johna Manglesa in za dvojce mornarjev, Wilsona in Mulradyja, ki sta spremljala gospodarja na drugem potovanju. Ayrton je imel samo ob sebi umevno svoj prostorček na kozlu, gospod Olbinett pa, ki ga ježa ni posebno mika, si je udobno naredil ležišče na zadnjem delu voza, med prtijajo.

Konji in voli so se pasli po bližnjih travnikih, zato jih ni bilo težko dobiti, ko pride čas za odhod.

Ko je vse tako lepo uredil in naročil mizarju, se je John Mangles vrnil na krov hkrati z Ircem in njegovo družino, ki so hotelu vrniti lordu Glenarvanu obisk. Tudi Ayrtonu se je zahotelo, da se jim pridruži. Tako so stopili proti četrti John in spremljevalci na Dunecanov krov.

Sprejeli so jih z največjim veseljem. Glenarvan jih je prosil, naj večerjajo na ladji. Na noben način ni hotel, da bi zaostal za prijaznostjo Irčevih, ki so res prav radi sprejeli povabilo k večerji v Dunecanovi obedni hiši. Paddy O'Moore je bil ves iz sebe od začudenja, ko je videl odprave lordovih kabin. Pohištvo, preproge, zastori, macesnove in palisandrove stene, vse je občudoval. Nasprotno pa je Ayrton samo mimogrede pogledal na drago, a nepotrebno razkošje.

Zato pa je bivši čolnar na Britaniji proučil jahto z mornarskega stališča. Podal se je v podpalube in v spodnje prostore. Ogledal si je tudi strojnico, vprašal je, kako močni so stroji in koliko potur jo. Preiskal je prostore za premog in za smodnik, zanimal se je posebno za orožano. Vprašal je, kakšen je op in kako daleč nese. Glenarvan je imel opravka

s človekom, ki se je na ladji izborni spoznal. To je lahko sprevidel iz podrobnih vprašanj Ayrtonovih. Čolnar z Britanije si je ogledal še jamborje in vrve, nato pa je dejal lordu:

>Lepo ladjo imate, mylord.

— Kaj lepo, dobro, dobro! mu je odgovoril Glenarvan.

— Koliko ton ima?

— Dvestodeset jih odrine.

— Ali sem se zelo zmotil, če pravim, da prevozi Dunecan s polno paro z lahkoto petnajst vozlov na uro.

— Recite raje sedemnajst, je odgovoril John Mangles, pa boste bolje zadeli.

— Sedemnajst! je vzkliknil čolnar, potem ga pa nobena bojna ladja, hočem reči najhitrejša ne more dohiteti?

— Nobena! je odgovoril John Mangles. Dunecan je prava tekmovalna jahta, ki bi se ne dala v nobenem pogledu z lahka posekati.

— Tudi z jadri ne?

— Tudi ne.

Potem pa, mylord in vi, kapitan, sprejmita čestitke mornarja, ki zna ceniti ladjo, je dejal Ayrton. — Pa dobro, Ayrton, je pripomnil Glenarvan. Ostanite na našem krovu! Samo od vas je odvisno, pa bo naša ladja tudi vaša.

— Bom poskusil, mylord, je zaključil pogovor čolnar kapitana Granta.

V tem je prišel Mr. Olbinett z veselo novico, da je večerja že na mizi. Glenarvan in tovariši so se podali v podpalube.

Presneto bistroumen dečko, tale Ayrton! je dejal Paganel majorju.

— Še malo preveč! je zamrmral Mac Nabbs, ki mu čolnarjev obraz in obnašanje nista bila pogodu, čeprav ni imel za to niti najmanjšega povoda.

Pri večerji je Ayrton pripovedoval zanimive stvari o posebnostih avstralske celine, ki jih je prav dobro

poznal. Vprašal je, koliko mornarjev misli vzeti lord Glenarvan s seboj na pot. Ko je izvedel, da samo dvojce od njih, Mulradyja in Wilsona, se je — tako se je vsaj zdelo — močno začudil. Poprosil je, naj izbere najboljša z Dunecana, če mogoče, pa še kaj več, in prosil je s tako verno, da je moral izginiti majorju vsak dvom o njegovi poštenosti. Da je imel slabe namene, bi ne želel tako velike družine.

»Saj pravite, da ni nobene nevarnosti na poti po Avstraliji, mu je odgovoril Glenarvan?

— Nobene, prav nobene, je hitel zatrjevati Ayrton.

— Potem takem pa pustimo na krovu kar največ ljudi. Treba jih je na Dunecanu, da ravno za jadri in da ga popravijo. Predvsem je tudi važno, da bo jahta o pravem času na tistem mestu, kamor jo bomo pozvali. Ne manjšajmo torej njene posadke.

Zdelo se je, da je Ayrton dal lordu Glenarvanu prav. Nič več ni sili.

Ko je prišla noč, so se Škotje in Irei ločili. Ayrton in družina Paddy O'Moora so se odpravili domov. Pred odhodom so jim še naročili, naj bodo konji in vprega pripravljeni naslednje jutro. Odhod so določili za osmo uro zjutraj.

Lady Helena in Mary Grantova sta imeli še posla z zadnjimi pripravi. Toda te priprave niso trajale dolgo in tudi niso bile tako skrbne kakor priprave gospoda Jakoba. Učenjak je še čez polnoč odvijal, privijal in otiral stekla pri daljnogledu. Zato je pa tudi še smrčal, ko ga je ob zori prebudil majorjev do-neči klic.

Prtljaga je bila že vsa pri Irčevih, za to je poskrbel že John Mangles. Potnike je čakal že veliki čoln, da jih prepelje na breg. Hitro so vstopili. Mladi kapitan je dajal še zadnja navodila Tomu Austinu. Predvsem mu je zabijaval, da čaka v Melbourneu na povelja lorda Glenarvana in da jih izvrši kar najvestneje, pa naj bi mu ukazal karkoli.

(Dalje sledi.)

Priporočamo »Cirilovo knjižnico« v Mariboru: 8. zvezek: Orzy Dušica. Roman. I. del. 16 Din. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 Din. 10. zvezek: Bennett: Živ pokopan. Povest. 8 Din. 11. zvezek: Camelli: Impoved socialisti (Od socialisti do dubovnika). 16 Din. 12. zvezek: E. Ležnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 Din. 14. zvezek: Ljubla: Slovenske gorice. 7 Din. KOL.

Kongres zahteva unifikacijo delavske zakonodaje v en splošen državni zakon.

8.

Vkljub mnogobrojnim obljubam, ki jih je dala vlada javno pred mednarodnim forumom, da bo ratificirala odločbe konferenc mednarodnega urada dela v Ženevi, tega do danes ni storila — ni ratificirala niti ene teh določb.

Kongres zahteva, da se te določbe takoj ratificirajo ter da se zveže ministrstva za socialno politiko z mednarodnim uradom dela čimbolj razvijejo in učvrstijo.

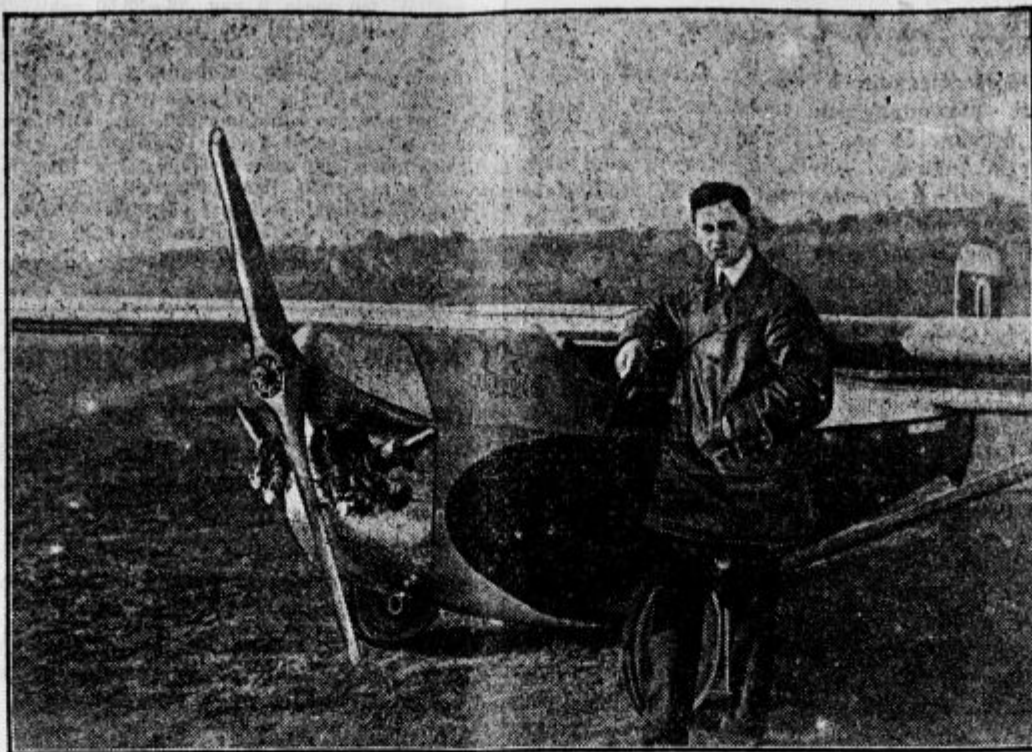
9.

Kongres smatra davek na delavske mezde, uveden s finančnim zakonom o proračunskih dvanajstinah, za popolnoma neupravičen, predvsem danes, v času slabe zaposlenosti, znižavanja delavskih zaslužkov ter podražanja mnogih proizvodov vsled državne carinske in finančne politike.

Zato zahteva kongres, da se ta izjemni davek na delavce ukine ter uredi vprašanje davčne obremenitve delavstva z ureditvijo neposrednih davkov tako, da se upošteva eksistenčni minimum vsakega davčnega zavezanca.

10.

Kongres protestira, da sodelujejo državni obrati pri poizkusih podjetnikov, da se poslabšuje položaj delavstva.

Aëromobil je najnovejša nemška iznajdba. Aparat je uporaben kot avtomobil in kot letalo.

Državna rudarska podjetja so vsem svojim delavcem znižala plače z diktatom. Vsa državna podjetja, predvsem vojna, pošiljajo svoje delavce in nameščence na zdravljenje in prejemanje podpor v ustanove delavskega zavarovanja, prispevkov zanje pa ne plačajo; a ne samo to: zadržala so še one prispevke, ki jih odtrgavajo od delavskih mezd.

Kongres zahteva, da država in javne korporacije prednjačijo v dobrem postopanju napram delavcem, a ne da so brutalnejša kakor privatni delodajalci, kakor je to danes.

11.

Uvidevač, da ima postopanje vlade napram zahtevam delodajalcev svoje vzroke v tem, da so delodajalci dobro organizirani in izvajajo trajni politični in gospodarski pritisk na vlado, med tem ko je delavstvo neorganizirano in razcepljeno, pozdravlja kongres pokret delavskih strokovnih organizacij za grupiranje in ujediničenje ter priporoča vsemu delavstvu, da se združi v enoten strokovni pokret.

K tem ugotovitvam bi bila vsaka druga pripomba odveč kot ta, da naj vplivni in merodajni faktorji upoštevajo v resoluciji omenjene zahteve, delavci pa potom svojih strokovnih organizacij ne odnehajo, dokler se vse to ne uredi.

PRODAJALKA

z dobrimi spričevali — za trgovino z mešanim blagom išče službo. Gre tudi na deželo. Naslov pove upravnica »Slovenca« pod št. 7098.

Večja trgovina na Gorenjskem, z mešanim blagom, sprejme takoj:

BLAGAJNIČARKO

zmožno knjigovodstva, tudi začetnico;

DVA UČENCA

z boljšo šolsko izobrazbo, in enega HLAPCA

vajenega skladiščnih in dr. del. Pogoji: Pridnost, poštenost, dobra spričevala — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Gorenjski« št. 7085.

VAJENKA

ali VAJENKO — sprejme trgovino z mešanim blagom v Ljubljani. Oskrbo mora imeti pri starših. Naslov v upravi pod št. 7092.

Vzame se v najem hiša ali vila

s 5 sobami in zraven spadajočimi pritliklinami na progi Ljubljana—Kranj. — Ponudbe na SKANTAR, Križevniška ulica 4 — Ljubljana. 7101

Prostor za delavnico

iščem v mestu; poprave ali prezidavanje izvršim iz vsakih prostorov na lastne stroške. Najemnino plačam na željo do enega leta naprej. — Ponudbe na upravo lista pod: »SELITEV«.

Kupi se hiša

s trgovino v večji vasi ali trgu. Cena do 40.000 Din. Ponudbe na upravo lista pod: »3. december« 7099.

Več vagonov

KROMPIRJA

imam naprodaj — lahko v vsaki množini. Cena kg 1.10 Din. Franc Dečman, trgovec, Stožice št. 19, Ježica.

Kupujem orehe.

Ponudbe z navedbo cene na Valentin Sterle, Ljubljana, Poljanska cesta.

Prostovoljna javna dražba

v soboto, 24. okt. ob 16. uri

FORD - AVTO

z napoli predelano karoserijo, 15.000 Din. PETERCA, Koseze pri Zg. Šiški. 7004

Instrumente

za kompletno godbo na pihala, prodamo. — Naslov pove upravnica »Slovenca« pod šifro »PIHALA«. 7048

Deteljo za krmo

kupi trgovina, Dunajska cesta 28. Istotam se odda GNOJ iz greznice. 6985

PEKARNO

v Ljubljani vzamem v najem ali kupim s hišo vred. — Naslov pove upravnica »Slovenca« pod št. 7037.

Dognana je

mesecih se časopis neprimerno pazljivo prečita. Ne prezre se niti najmanjši oglas. Trgovci, obrtniki in sploh vsi, ki imate kaj naprodaj, izrabite v polni meri to ugodnost ob vsaki dani priliki in oglašujte v »SLOVENCU«. Cenik ali proračun zahtevajte od uprave. Uverjeni bodite, da bo s tem dosežen velik uspeh — dosežena

Vaša velika korist!

Polenovko

namočeno — se dobi vsaki PETEK pri L. BUZZOLINI, Ljubljana, Lingarjeva ulica.

Premoč - Čebin

Woitova ulica I. II.

Telefon št. 56.

Spalnica in jedilna kredenca

iz trdega lesa. — Poizve se: Škofja ulica 13, na dvorišču pri mizarju. 7072

Opekarna „EMONA“

na Viču - Brdo

Pisarna v Ljubljani Dunajska cesta 23

Telefon 207

Priporočamo svojo bogato za logo zidne opeke, žlebakov in strešnikov vseh vrst po zelo ugodnih cenah

Lekarna dr. G. PETECOLI

Ljubljana, Dunajska cesta 4

priporočamo želodčno tinkturo

katera krepi želodec in učinkuje odvajalno. Naročila se točno izvršujejo.

Trbovelski premog in drva

dobavlja promptno in najugodnejše tvrdka

H. PETRIČ

Ljubljana

Gosp. posv. tsk. z. 8 Tel. 343

Trgov. lokal

na promet. kraju ali prostor za preurediti, s primer. in suhim skladiščem, SE IŠČE. — Ponudbe na Poštni predal 112, Ljubljana. 7021

KLAVIR ali PIANINO

se vzame v najem ali kupi v slučaju, da ugaja! Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Glasba« št. 7036.

Bančni zavod

sprejme praktikanca s trgovsko predizobrazbo ali mlajšega uradnika. — Ponudbe s prepisi spričeval in s priporočili pod »Bančni zavod« št. 7111 na upravo lista.

Lutzove peči in štedilniki

sona boljši, na tr. ež-nejši in najcenejši!

Nič popravil. No. ež. ež. d. ma. Priprane na kurivo ogreje.

Naša tovarna izdeluje originalne Lutzove emailne peči (okrogle in štirioglate), kamine, emailne in lakirane štedilnike, naprave za segrevanje vode za kopalnice v zvezi s štedilnikom, dimna kolena in cevi, lične emailne tablice in napise.

Priporočamo svetovno znane proizvode, ki jih izdeluje naša tovarna edina v Jugoslaviji, solidno, lepo in trpežno, in vabimo cenjene interese, da si osebno ogledajo v tovarni našo veliko zalogo.

Tvarna emailnih peči LUTZ d. d. Ljubljana - Šiška, Frankova ul. 21 blizu Gorenjskega holodvora.

Deželni sodni predsednik v p.

dr. OTON PAPEŽ

Je prišel poslovati kot odvetnik

Svojo pisarno je priključil že obstoječi pisarni dr. FRAN NOVAK-a — dr. ALOJZIJA KOBAL-a, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 3.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6, II.